

BUDAPESTI CORVINUS EGYETEM

KERTÉSZETTUDOMÁNYI KAR

Kertészeti Gazdaságtan Tanszék

Tudományos diákköri dolgozat

**Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból nyújtott Agrár-környezetgazdálkodási
támogatás vizsgálata**

Gaál Szabolcs

Környezetgazdálkodási Agrármérnök alapszak, Fenntarthatóság a
Vidékfejlesztésben szakirány

Konzulens: Kocsis Márton, Tanársegéd

Budapest, 2014

Tartalom

1. BEVEZETÉS	3
CÉLKITŰZÉS.....	3
2. ELŐZMÉNYEK	5
3. AZ ÚJ MAGYARORSZÁG VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM AGRÁR-KÖRNYEZETGAZDÁLKODÁSI	6
AZ ÚMVP AGRÁR-KÖRNYEZETGAZDÁLKODÁSI TÁMOGATÁS INTÉZKEDÉSEINEK RENDSZERE.....	8
TÁMOGATOTTAK KIVÁLASZTÁSÁNAK SZEMPONTJAI:	9
4. AZ ÚMVP AKG MINIMUMKÖVETELMÉNYEI:	10
KÖLCSONÖS MEGFELELTETÉS ELŐÍRÁSAI.....	10
5. AZ ÚMVP AKG TOVÁBBI KÖVETELMÉNYEI:.....	13
6. AZ EGYES TÁMOGATÁSOK IGÉNYBEVÉTELÉNEK RÉSZLETES SZABÁLYAI	14
INTEGRÁLT SZÁNTÓFÖLDI NÖVÉNYTERMESZTÉSI CÉLPROGRAM	14
EXTENZÍV GYEPGAZDÁLKODÁS CÉLPROGRAM	15
7. CÉG BEMUTATÁSA	18
8. AKG TÁMOGATÁS KÖLTSÉGEINEK VIZSGÁLATA.....	19
ÖTÉVES VETÉSTERV	19
KÖLTSÉGEK SZÁMÍTÁSA.....	20
SZÓJA KÖLTSÉG KISZÁMÍTÁSA:	21
ZÖLDTRÁGYÁZÁS KÖLTSÉGE:.....	22
EGYÉB KÖLTSÉGEK:	23
KÖLTSÉGEK ÖSSZESÍTÉSE	25
9. TÖBBLETHOZAM REPCÉVEL:	27
10. MENNYIRE JÖVEDELMEZŐ A REPCE?	29
11. SZÓJATERMESZTÉS NEHÉZSÉGEI	31
12. ÖSSZEHASONLÍTÁS	32
13. AKG PROGRAM FOLYTATÁSA, ÚJ KÖZÖS AGRÁRPOLITIKA.....	34
13. ÖSSZEGZÉS, AKG KRITIKÁJA.....	36
IRODALOMJEGYZÉK.....	38
MELLÉKLETEK	39

1. Bevezetés

Magyarországon az EU csatlakozás új kihívást jelentett a mezőgazdaság számára. Az Unió a XX. század végére egy új modell kialakítását tűzte ki célul az agráriumban. Az irányelv az volt, hogy a környezet, a társadalom és a gazdaság céljait egyaránt kell szolgálni az új közös agrárpolitikának, a vidéki területek népességmegtartó képességét növelni kell, az ott élőknek új feladatokat kell adni. Ennek a kezdeményezésnek Magyarországon kiemelt jelentősége van, mivel hazánk mezőgazdasági hagyományai gazdagok, ám a termelési, földhasználati struktúra elavult, megújításra szorul, a vidéki területek pedig jelentős problémákkal küzdenek. A mezőgazdaságnak az élelmiszer és nyersanyagtermelésen túl környezeti és társadalmi feladatokat is el kell látnia. Ezt a célt szolgálják az Új Magyarország Vidékfejlesztési Terv Agrár-környezetgazdálkodási intézkedései. A környezetgazdálkodás dinamikus egyensúlyra törekszik, amelyben termelésnek, a fogyasztásnak és az életszínvonal folyamatos fejlődésének összhangban kell lennie.

Célkitűzés

A Budapesti Corvinus Egyetem környezetgazdálkodási agrármérnök szakos hallgatójaként e támogatási formát tanulmányaimhoz közelállónak éreztem és sikerült azonosulnom irányelveivel. Dolgozatomban azt vizsgálom, hogy milyen költségek jelennek meg az AKG programba való belépés során egy (magyar viszonylatban) nagyüzemi gazdaságban, mekkora hasznot, vagy veszteséget lehet elkönyvelni a támogatási időszak végén és milyen hozadékaik vannak az ötéves ciklusnak. A program követelményeit a 61/2009 (V.14.) FVM rendelet (az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból nyújtott agrár-környezetgazdálkodási támogatások igénybevételének részletes feltételeiről) foglalja össze. Munkám megkezdése előtt úgy gondoltuk, hogy az intézkedések sikerességét áthatóan úgy lehet megvizsgálni, ha a vállalat minden ehhez a támogatáshoz kapcsolódó kimutatását, szakmai anyagát átvizsgálom az elmúlt öt évből. A program eredményességét átfogóan érdemes tárgyalni, ehhez pedig az ökológiai és gazdasági szempontokat is figyelembe kell venni. Az agrár-környezetgazdálkodásról szóló kiadványok összefoglalják az intézkedések ökológiai céljait, ilyen például a talajzsaroló növények visszaszorítása, a levegőtisztaság javítása, a talajvédelem, a legeltetésen alapuló állattartás előnyben részesítése stb.. Ökonómiai szempontból az ötéves program jövedelmezőségét érdemes megnézni és azt, hogy mennyire teljesül a pénzügyi kompenzációs hatás. A vizsgálati módszerem lényege

az összehasonlításon alapszik. Először az AKG intézkedés ráfordítását összegzem, úgy, hogy az elmúlt öt év gazdálkodási adataiból kiválasztom, hogy mekkora többletköltség jelent meg a program előírásai miatt, majd két alternatívát vizsgálok. Elsőként, hogy mi lett volna, ha nem lépnek be a programba és ezáltal nem kell betartaniuk a vetésváltási szabályokat és egyéb előírásokat, majd második alternatívaként megnézem, hogy ha csupán a kölcsönös megfeleltetésben előírtakat tartja be a cég és a legjövedelmezőbb növényt (ami az ő esetükben a repce) a lehető legnagyobb területen termesztették volna az elmúlt öt évben.

2. Előzmények

A 2009-ben induló Agrár-környezetgazdálkodási program a Nemzeti Agrár-környezetvédelmi program folytatásának is tekinthető. Utóbbi a 2253/1999. Korm. határozat rendelkezése alapján 2002-ben indult projekt, melynek legfontosabb törekvése olyan mezőgazdasági gyakorlat kialakítása, amely a természeti erőforrások fenntartható használatán, a természeti értékek védelmén, a tájpotenciál fenntartásán, a jó minőségű és egészséges termékek előállításán alapul, olyan gazdálkodási rendszereket létrehozva, amelyek munkát és megélhetést biztosítanak az ezen a területen tevékenykedő népességnek. A különböző térségek adottságainak megfelelő, ahhoz igazodó fenntartható mezőgazdasági földhasználat kialakítása fogalmazódik meg olyan módon, hogy az megfeleljen az EU 2078/92 számú agrár-környezetvédelmi és 1257/1999. számú vidékfejlesztési rendeletében foglaltaknak. Jelentős támogatási prioritást biztosít az ökológiai adottságokon alapuló, multifunkcionális mezőgazdasági földhasználatnak. A program követelményei segítettek a gazdálkodóknak felkészülni a 2004-es uniós csatlakozással megváltozó támogatási rendszerhez és gazdálkodási gyakorlathoz.

Az Agrár-környezetgazdálkodási (továbbiakban AKG) támogatás finanszírozását az állam az Európai Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Alapból (továbbiakban EMVA) az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program (továbbiakban ÚMVP) keretein belül intézi. A program az 1698/2005/EK tanácsi rendelet 15. cikkének (1) bekezdése alapján készült a 2007-től 2013-ig tartó támogatási időszakra. Az ÚMVP intézkedésein keresztül mintegy 1300 milliárd forintnak megfelelő támogatás hívható le, jórészt az agrárium versenyképességét javító, illetve a természeti és a vidéki épített környezet értékeinek megőrzését célzó beruházásokra. A **2.1. ábrán** a program logója látható.

2.1. ábra

3. Az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program agrár-környezetgazdálkodási fejezete

Az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program agrár-környezetgazdálkodás támogatás intézkedéseinek megalkotásánál kiemelt figyelmet kaptak az országban jelentkező agrár-környezetvédelmi problémák (erózió, savanyodás, szikesedés, negatív tápanyagmérleg), a környezetkímélő, legeltetésre alapozott állattartás, a környezettudatos tápanyag-gazdálkodás. Fontos egy olyan környezetbarát gazdálkodási gyakorlat elsajátítása, amely elősegíti a vidék és a mezőgazdaság fenntartható fejlődését. A kifizetések hozzájárulnak a vidéki élet fejlődéséhez, szolgáltatásokat nyújtanak a társadalom egészének és ösztönzik a gazdálkodókat a fenntartható területhasznosításra. Ennek megfelelően az alábbi prioritások kerültek a középpontba:

- **Talajvédelem:** A különböző degradációs folyamatok (erózió, savanyodás, talajtömörödés) hatásainak csökkentése különböző agrotechnikai módszerek (pl. altalajlazítás) révén. Kiemelt célként fogalmazódik meg a talaj negatív tápanyagmérlegének egyensúlyba hozása környezetbarát tápanyag-gazdálkodási módszerek bevezetésével.
- **Felszíni és felszín alatti vizek védelme:** Kiemelt célként fogalmazódik meg a vízbázisok védelme és a vízminőség javítása a környezetbarát tápanyag-gazdálkodás és a növényvédelem gyakorlatán keresztül.
- **Természetvédelem:** A mezőgazdasági művelés minden ágában sokszínű, természetközeli élőhelyek kialakítása, a természetvédelmi szempontból értékes állat- és növényfajok számára megfelelő táplálkozó-, szaporodási- és pihenőhelyek létrehozása vált kiemelten fontossá.
- **Génmegőrzési célok:** A magas genetikai értéket képviselő állat és növényfajok kiemelt támogatást élveznek.
- **Levegőszennyezés csökkentése:** Fontos a mezőgazdaság által kibocsátott káros anyagok mennyiségének csökkentése.

Az intézkedés keretében önkéntes alapon 5 évig kötelezettséget vállaló mezőgazdasági termelők támogathatók. A programban meghatározott előírások teljesítéséért járó kifizetéseket évente kapják a résztvevők, az előírások teljesítésével összefüggő

többletköltség és elmaradt bevétel ellentételezése céljából. Az AKG célprogramjainak bevezetése 2008-ban kezdődött. Elsők között indultak a szántóföldi, erózióvédelmi célprogramok, környezet- és természetvédelmi célú földhasználat, vizes helyek fenntartása és vizes élőhelyek létrehozása. A többi célprogram 2009-ben került megnyitásra, miután az addig tartó NAKP célprogramok befejeződtek.

Az AKG támogatási rendszer célprogramokon keresztül valósul meg, és területalapú támogatásokat foglal magába, melyek horizontális és zonális elemekből épülnek fel. Mindegyik célprogramhoz tartozik egy azonosító és egy megnevezés, amik alapján tudjuk beazonosítani a különböző feltételekhez kötött támogatásokat. Az AKG összes célprogramját magába foglaló táblázat az **I. számú mellékletben** található meg. Az intézkedés a földhasznosítási módok alapján négy csoportra oszlik, szántóföldi növénytermesztés, gyepgazdálkodás, ültetvényes gazdálkodás (gyümölcs- és szőlőtermesztés) és vizes élőhelyeken történő gazdálkodás. A **3.1 ábrán** a vizsgált gazdaság által igénybevett célprogramok neve, kódja és a teljesítésükkel elérhető kifizetések láthatók.

3.1.ábra

Cél-program azonosító	Célprogram megnevezése	Támogatás mértéke euró/ha-nak megfelelő forintösszeg		
AA	Integrált szántóföldi növénytermesztés	Egyéb szántóföldi növény		155
		Egyéb szántóföldi növény - ritka növény		220
		Szántóföldi zöldség		171
		Szántóföldi zöldség - ritka növény		231
BA	Extenzív gyepgazdálkodás	Nem Natura 2000 területen	Legeltetés	108
			Kaszálás	71
		Natura 2000 területen	Legeltetés	77
			Kaszálás	40

A támogatási kérelem benyújtására 2009. június 1. és július 27 között volt lehetősége a gazdálkodóknak. A hatályos jogszabály alapján a támogatás megnyitására csak egyszer került sor. A rendelkezésre álló másfél hónap alatt közel 25000 kérelem érkezett be a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési hivatalhoz (MVH). Az intézkedés keretein belül meghirdetett 21 célprogram közül a legnagyobb igény az integrált szántóföldi növénytermesztés célprogramra mutatkozott. A gazdálkodók 1,6 millió hektár után

nyújtottak be támogatási kérelmet, de a rendelkezésre álló források és az intézkedésen belüli aránykorlátok miatt csupán 612 ezer hektár (2644 gazdálkodó) támogatására kerülhetett sor. Az extenzív gyepgazdálkodás célprogramba 168 ezer hektár került támogatásra.

3.2. ábra

célprogram neve	beérkezett kérelem	jóváhagyott kérelem	igényelt terület	jóváhagyott terület	jóváhagyott támogatás
	db	db	ha	ha	ezer Euro
integrált szántóföldi növényterm.	16 071	2 645	1 647 399	569 109	88 212
extenzív gyepgazdálkodás	3 845	3 779	203 472	199 743	19 375
AKG összes célprogram	35 545	18 548	2 260 865	1 163 663	208 125

A 3.2. ábrán látható, hogy az általam vizsgált két célprogram milyen arányban van a többi AKG célprogrammal. Területi és pénzügyi szempontból is kijelenthetjük, hogy a 21 célprogram közül e kettő nagyjából 50%-át adja a teljes AKG intézkedésnek. Szembetűnő a táblázaton, hogy míg a szántóföldi növénytermesztés programra a beérkezett kérelmek 16,5%-át hagyták jóvá, addig ez a szám extenzív gyepgazdálkodás tekintetében 98%.

Az ÚMVP agrár-környezetgazdálkodási támogatás intézkedéseinek rendszere

A támogatások öt évig, a környezetvédelmi gyeptelepítés célprogram esetében tíz évig vehetők igénybe, amennyiben a gazdálkodó a programban vállalt kötelezettségeket betartja. A támogatási időszak tehát az ötéves célprogramok esetében 2009. szeptember 1-től 2014. augusztus 31-ig, a környezetvédelmi célú gyeptelepítés esetében pedig 2009. szeptember 1-től 2019. augusztus 31-ig tart. Az előre meghatározott előírások teljesítéséért járó kifizetés terület alapú vissza nem térítendő támogatás. A támogatás célja, hogy a kötelezettségek miatt fellépő többletköltségeket és bevételekiesést kompenzálja.

Az AKG igénylés nem zárja ki, hogy az adott területre egyidejűleg más terület alapú támogatást is használjunk. Az AKG-vel párhuzamosan felhasználható támogatások:

- Az EMOGA Garancia Részlegéből finanszírozott adott évi egységes terület alapú támogatás (SAPS)
- Az EMOGA Garancia Részlegéből finanszírozott egységes terület alapú támogatásokhoz kapcsolódó adott évi kiegészítő nemzeti támogatás (TOP-UP)
- Az EMVA társfinanszírozásában megvalósuló kedvezőtlen adottságú területek kompenzációs támogatása (KAT)

Az AKG célprogramok közül azonban a területen csak egyet lehet igénybe venni, ezen kívül a célprogramok közötti váltásra nincs lehetőség.

Támogatottak kiválasztásának szempontjai:

A nyertes pályázatok elbírálásánál előnyt élveztek azok a pályázók, akiknél az alábbi felsorolás egyes elemei megvalósulnak:

- környezetileg érzékeny területen (pl.: Natura 2000 területek, nitrátérzékeny területek, sérülékeny vízbázisú területek, kedvezőtlen adottságú területek) gazdálkodnak
- az állattartás és növénytermesztés összehangolása, meghatározott állategységgel való rendelkezés,
- a pályázó a korábbi években teljesített-e szankciók nélkül agrár-környezetgazdálkodási vállalásokat.

Az általam vizsgált cég esetében a fent felsoroltak közül minden elvárás teljesül, ezzel is bizonyítva, hogy a fenntartható mezőgazdaság útjára léptek és így el is nyerték a támogatást az általuk igényelt területekre.

4. Az ÚMVP AKG minimumkövetelményei:

A földhasználónak a területen a támogatási időszak alatt a gazdaság teljes területén be kell tartania a **kölcsönös megfeleltetésre** vonatkozó előírásokat, a tápanyag-gazdálkodásra, valamint a vegyszerhasználatra vonatkozó előírásokat és az egyes célprogramok előírásait. A felsorolt intézkedéseket a gazdaság teljes területén be kell tartani, az AKG-be bevont táblák külön követelményeit az adott célprogramokban határozták meg.

Kölcsönös megfeleltetés előírásai

A kölcsönös megfeleltetés egy összetett ellenőrzési rendszer, melynek két alappillére van, egyrészt uniós rendeletekben és irányelvekben foglalt előírások – jogszabályban foglalt gazdálkodási követelmények (JFGK) –, másrészt a művelés alá vont területek helyes mezőgazdasági és környezeti állapotának fenntartására szolgáló intézkedések (HMKÁ).

- **Jogszabályban Foglalt Gazdálkodási Követelmények:**

A Jogszabályban foglalt gazdálkodási követelményeket a 73/2009 EK rendelet II. melléklete sorolja fel, ezek 2009-ben és 2011-ben fokozatosan kerülnek bevezetésre. Olyan intézkedéseket foglal össze, melyek már részei a magyar szabályozásnak és ezeket a gazdálkodók a hatékony gazdálkodás érdekében egyébként is megtesznek. A rendelet ide vágó fejezete a **II. számú mellékletben található.**

- **Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot:**

A követelményrendszer ezen eleme a földterületek jó mezőgazdasági és ökológiai állapotának fenntartását szolgálja. Az **50/2008. (IV. 24.) FVM rendelet** alapján:

„1. Talajerozió elleni védelemre vonatkozó előírások:

a) 12%-nál nagyobb lejtésű területen az alábbi kultúrák termesztése tilos: dohány, cukorrépa, takarmányrépa, burgonya, csicsóka.

b)⁴³ 12%-nál nagyobb lejtésű területen a nyári és őszi betakarítású kultúrák lekerülése után gondoskodni kell a talaj fedettségéről:

ba) őszi kultúra vetésével, vagy

bb) a tarló október 30-ig történő megőrzésével vagy legfeljebb sekély tarlókántás és -ápolás elvégzésével, valamint a tarló gyommentes állapotban tartásával, vagy

bc) másodvetésű takarónövény termesztésével.

2. Erózió ellen kialakított teraszok megőrzése kötelező szőlőültetvények esetében.

3.⁴⁴ Vetésváltásra vonatkozó előírások:

a) Önmaguk után ugyanazon a területen nem termeszthető növények: burgonya, napraforgó, káposztarepce, szójabab, cukorrépa, olajtök, dinnye;

b)⁴⁵ Egymás után két évig termeszthető: rozs, búza, tritikálé, árpa, zab, cirokfélék; tökre oltott dinnye;

c) Egymás után legfeljebb három évig termeszthető: dohány és a kukorica;

d) Egymás után legfeljebb négy évig termeszthető: vetőmag termesztés céljából hibridkukorica;

e) Minden egyéb növény több évig termeszthető önmaga után.

4. Tarló, nád, növényi maradvány valamint gyepek égetése tilos.

5. Mezőgazdasági területeken vízzel telített talajon mindennemű gépi munkavégzés tilos, kivéve a belvíz, árvíz levezető árkok létesítésekor és értékmentéskor végzendő gépi munkavégzést.

6. A gyepterületek túllegeltetése, valamint maradandó kár okozása tilos.

7. A mezőgazdasági területeket gyommentesen kell tartani.

8. A mezőgazdasági területeken a hasznosítás szempontjából nemkívánatos fás szárú növények megtelepedését és terjedését meg kell akadályozni.

9.⁴⁶ A Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszerben rögzített tájképi elemek megőrzése kötelező. Kunhalom területén gyepterület felszínborítás helyreállítása érdekében történő előkészítő beavatkozások kivételével bármilyen mezőgazdasági talajmunka végzése tilos. Kunhalom területén végzett fakivágás során tilos a földmű bolygatása.

10.⁴⁷ Öntözési célú vízhasználat csak érvényes vízjogi üzemeltetési engedély alapján végezhető.

11.⁴⁸ Vízvédelmi sávokra vonatkozó előírások:

(1) Nem juttatható ki

a) műtrágya a MePAR-ban grafikusán megjelölt felszíni vizek partvonalától mért 2 méteres sávban;

b) szerves trágya

ba) a MePAR-ban grafikusán megjelölt állóvizek partvonalától mért 20 méteres sávban,

bb) a MePAR-ban grafikusán megjelölt völgyzáró gátas halastavak esetében a partvonalától mért 5 méteres sávban,

bc) a MePAR-ban grafikusán megjelölt egyéb felszíni vízfolyások partvonalától mért 5 méteres sávban; a védőtávolság 3 m-re csökkenthető, ha a mezőgazdasági művelés alatt álló tábla 50 m-nél nem szélesebb és 1 ha-nál kisebb területű.

(2) Az (1) bekezdés b) pontjában meghatározott védőtávolságok nem vonatkoznak a legeltetett állatok által elhullatott trágyára, amennyiben az az itatóhely megközelítése miatt következik be.

12.⁴⁹ Állandó legelők védelmére vonatkozó előírások: amennyiben a területet nem legeltetik rendszeresen, a területen tárgyév szeptember 30-ig legalább egyszer tisztító kaszálást kell végezni.”

Ha a fentebb leírt rendelet előírásait összevetjük az AKG célprogram előírásaival, akkor látható, hogy a kölcsönös megfeleltetés szabályai is arra sarkalják a termelőket, hogy az eddig megszokott gazdálkodási gyakorlatról térjenek át egy fenntarthatóbb, átgondoltabb, környezet- és talajkímélő modellre.

5. Az ÚMVP AKG további követelményei:

- **Gazdálkodási Napló vezetése:** A programba bekerült gazdálkodók kötelesek gazdaságuk teljes területére vonatkozóan a 61/2009 (V.14.) FVM rendelet 21. mellékletével megegyező típusú gazdálkodási naplót vezetni. A napló vezetésének célja, hogy a földhasználó nyilvántartsa a gazdasági tevékenységeket, az állomány változását, a növényvédelmi tevékenységeket, a vegyszerhasználatot.
- **Talajvizsgálat:** A szántóföldi és ültetvény célprogramok esetén kötelező a támogatást megelőző gazdálkodási évben, vagy a támogatási időszak első évében és a támogatási időszak utolsó évében kibővített talajvizsgálatot kell végezni. Ez azt jelenti, hogy a talajt pH, KA (Arany féle kötöttségi szám), vízben oldható sók, humusz, CaCO_3 , P_2O_5 , NO_2+NO_3 , Na, Mg, SO_4 , Mn, Zn, Cu paraméterekre vizsgáljuk. Talajmintát 5 hektáronként kell venni, az ennél kisebb, egybefüggő kötelezettségvállalással érintett egybefüggő területekről elég egy mintavétel.
- **Tápanyag-gazdálkodási terv:** A talajvizsgálat eredményeit figyelembe véve, évente tápanyag-gazdálkodási tervet kell készíteni, melynek tartalmaznia kell a növény növekedéséhez szükséges kijuttatandó műtrágya, szerves trágya és egyéb termésnövelő anyag hektáronkénti maximális mennyiségét. A terv végrehajtása során az előre meghatározott hatóanyag dózisokat túllépni nem lehet.
- **Kötelező képzés:** Az AKG támogatásban részesülő gazdáknak részt kell venniük egy továbbképzésen, melyen az előírások betartásához és agrár-környezet gazdálkodáshoz kapcsolódó ismereteket sajátíthatnak el. A programban két képzési időszak lesz és a résztvevőknek mindkét időszakban részt kell venniük egy képzésen.
- **Célprogram előírások:** Minden célprogram külön előíráscsomagokat tartalmaz, melyeket a résztvevőknek a minimum követelmények mellett figyelembe kell venniük a támogatási időszakban. Az előírások be nem tartása szankciókat von maga után.

6. AZ EGYES TÁMOGATÁSOK IGÉNYBEVÉTELÉNEK RÉSZLETES SZABÁLYAI

A 61/2009 (V.14) FVM rendelet szerint

Integrált szántóföldi növénytermesztési célprogram

58. § (1) A támogatás célja a növényvédő szerek és trágyák szakszerű használatának elősegítése, és ezzel a környezeti terhelés csökkentése, a talaj állapotának védelme és javítása, a talaj-növény rendszer tápanyag-egyensúlyának helyreállítása, az élelmiszerbiztonság javítása, illetve a biológiai sokféleség fenntartásához való hozzájárulás.

(2) Támogatási időszak teljes időtartama alatti jogosultsági feltétel, hogy a legkisebb támogatható terület 1 ha.

(3) Adott gazdálkodási évi kifizetés jogosultsági feltételei:

- a) egy tábla területe legalább 0,3 hektár;
- b) egy tábla nagysága legfeljebb 75 ha;
- c) a támogatás minden szántóföldi növény- és zöldségfélére, valamint ültetvény módjára termesztendő zöldségnövényekre igényelhető a rizs, az energiafű, az energetikai céllal telepített kínai nád, valamint a fás szárú energetikai célú ültetvény kivételével, a *9. számú mellékletben* meghatározottak szerint.

(4) A célprogram előírásai:

- a) a 13. § (1) bekezdésében foglaltak alapján a támogatási időszak kezdetét megelőző gazdálkodási évben vagy az első gazdálkodási évben, és a célprogram utolsó gazdálkodási évében akkreditált laboratóriumban bővített talajvizsgálat végeztetése;
- b) a talajvizsgálati eredmények alapján évente tápanyag-gazdálkodási terv készítése és végrehajtása;
- c) évente földhasználati terv készítése és végrehajtása;
- d) a célprogram 5 éve alatt egyszer középmező (35-60 cm) lazítás alkalmazása;
- e) a vetésváltás szabályainak betartása;
- f) a célprogram 5 éve alatt a vetésszerkezeten belül - fővetésű növények tekintetében - az őszi búza, szemeskukorica és napraforgó együttes részaránya legfeljebb 60%, a pillangós növények részaránya legalább 10% lehet;

g) a célprogram 5 éve alatt legalább egyszer zöldtrágya növény termesztése és zöldtrágyázás megvalósítása, amely másodvetésben is történhet;

h) a 17. § (2) bekezdésében foglaltakra tekintettel kizárólag környezetkímélő besorolású növényvédő szer hatóanyagok alkalmazhatók;

i) a növényvédelmi beavatkozásokat dokumentált előrejelzés (növényvédelmi megfigyelés) alapján kell végezni.

(5) A támogatás mértéke:

a) szántóföldi zöldségnövények esetében a célprogramba bevitt terület után 171 euró/ha-nak megfelelő forintösszeg;

b) egyéb szántóföldi növények esetében a célprogramba bevitt terület után 155 euró/ha-nak megfelelő forintösszeg;

c) a *13. számú melléklet* szerinti ritka szántóföldi zöldségnövények esetében a célprogramba bevitt terület után 231 euró/ha-nak megfelelő forintösszeg;

d) a *12. számú melléklet* szerinti egyéb ritka szántóföldi növények esetében a célprogramba bevitt terület után 220 euró/ha-nak megfelelő forintösszeg.

Extenzív gyepgazdálkodás célprogram

67. § (1) A támogatás célja a gyepterületekhez kötődő növényfajok és társulások, illetve állatfajok életfeltételeinek megőrzése, fenntartása, az extenzív gyepgazdálkodás által biztosított kedvező környezeti hatások fenntartása, valamint a biológiai sokféleség fenntartásához, illetve növeléséhez való hozzájárulás.

(2) Támogatási időszak teljes időtartama alatti jogosultsági feltétel, hogy a legkisebb támogatható terület 1 ha.

(3) Adott gazdálkodási évi kifizetés jogosultsági feltételei:

a) egy tábla területe legalább 0,3 hektár;

b) a célprogramba bevitt gyepterületre vonatkozóan legalább 0,2 állategység/ha legeltethető állatállomány megléte;

c) legeltethető állatfajok: szarvasmarhafélék, lófélék, juh, kecske;

d) a 10. § (1) bekezdés szerinti nyilvántartásokban az állatállomány tartójaként a regisztrációs szám alapján a támogatást igénylőnek kell szerepelnie.

(4) A célprogram előírásai:

a) legeltetés esetén:

aa) a legeltetett területen legalább 0,2 állategység/ha legeltetési sűrűség alkalmazása;

ab) a gyepek túllegeltetése tilos;

ac) felülvetés, vegyszeres gyomirtás, műtrágyázás, öntözés tilos;

ad)¹ a célprogram harmadik gazdálkodási évének végétől legalább 0,3 állategység/ha legeltethető állatállomány megléte;

ae) pásztoroló vagy szakaszolt legeltetést kell alkalmazni;

af) kaszálás évente egy alkalommal engedélyezett;

ag)² őszi tisztító kaszálás elvégzése kötelező, amely után a lekaszált anyagot legkésőbb október 31-ig, az állami természetvédelmi szerv által kiállított kaszálási engedélyben előírt október 31-e utáni időpont esetén pedig legkésőbb a kaszálást követő 30 napon belül a területéről le kell hordani;

b) kaszálás esetén:

ba) a gyepet legalább kétszeri kaszálással kell hasznosítani, amelybe az őszi tisztító kaszálás is beleszámítható;

bb) felülvetés, vegyszeres gyomirtás, műtrágyázás, szervesztrágyázás és öntözés tilos;

bc)³ a kaszálást követően a lekaszált anyagot legkésőbb október 31-ig, az állami természetvédelmi szerv által kiállított kaszálási engedélyben előírt október 31-e utáni időpont esetén pedig legkésőbb a kaszálást követő 30 napon belül a területéről le kell hordani;

bd) a gazdálkodási év során kizárólag kaszálás történik.

(5)⁴ A támogatás mértéke a célprogramba bevitt terület után azon támogatásra jogosult esetén, aki Natura 2000 gyepterület vonatkozásában kompenzációs támogatás igénybe vételére

a) nem jogosult:

aa) legeltetés esetén 108 euró/ha-nak megfelelő forintösszeg;

ab) kaszálás esetén 71 euró/ha-nak megfelelő forintösszeg;

b) jogosult:

¹ Megállapította: 139/2012. (XII. 22.) VM rendelet 13. §. Hatályos: 2012. XII. 23-tól.

² Megállapította: 92/2011. (X. 5.) VM rendelet 18. § (1). Hatályos: 2011. X. 6-tól.

³ Megállapította: 92/2011. (X. 5.) VM rendelet 18. § (2). Hatályos: 2011. X. 6-tól.

⁴ Megállapította: 92/2011. (X. 5.) VM rendelet 18. § (3). Hatályos: 2011. X. 6-tól.

ba) legeltetés esetén 77 euró/ha-nak megfelelő forintösszeg;

bb) kaszálás esetén 40 euró/ha-nak megfelelő forintösszeg.

A rendelet egyértelmű előírásokat tartalmaz, melyek betartásával az igénylő gazdálkodó vagy szervezet a terület alapú támogatáson felül plusz jövedelemhez juthat, melynek célja a rendelet betartásával keletkező bevételkiesés kompenzálása és a gazdaság olyan irányú fejlesztése, hogy át tudjon állni a fenntartható földhasználat pályájára.

Az intenzív szántóföldi növénytermesztés célprogram esetén az előírásokban foglaltak nyújtották vizsgálati módszerem alapját. A program lezárultával az itt felsoroltak miatt keletkező bevételkiesés kiszámítása után lehet érdemleges választ adni dolgozatom elején feltett kérdésre, hogy az ÚMVP keretein belül nyújtott Agrár-környezetgazdálkodási támogatás a résztvevők számára kifizetődő-e.

Az extenzív gyepgazdálkodás célprogram követelményeit vizsgálva a gazdaságnál arra jutottunk, hogy számukra ez nem jelent plusz kiadást, mivel az eddigi gazdálkodási években is megfelelték volna ezeknek a követelményeknek, az általuk használt legelők nagy része Natura 2000-es, ezért van tapasztalatuk a környezetkímélő gazdálkodás terén.

7. Cég bemutatása

A munkám megkezdése előtt az általam választott cégnek egy kérése volt, hogy név nélkül jelenjenek meg a dolgozatomban. Ezt szeretném tiszteletben tartani, ezért ebben a fejezetben nagy vonalakban tudom csak bemutatni ezt a gazdaságot.

A cég egy korábbi termelő szövetkezetet vásárolt fel, amely gazdaságilag és szakmailag is sikertelenül működött. Jelenleg 2000 hektáron gazdálkodnak, melyből 1452 hektár került be az intenzív szántóföldi növénytermesztés AKG célprogramba. A földterületeket magánszemélyektől bérlik 10 éves haszonbérleti szerződéssel. A gazdaság gépparkja korszerű, modern, nagyteljesítményű erőgépekkel és minden mezőgazdasági munkához megfelelő művelő eszközzel felszerelt. A kisebb termelőkkel szemben helyzeti előnyt jelent számukra, hogy a vetéstől az aratásig minden növénytermesztéshez kapcsolódó műveletet maguknak tudnak elvégezni, így nincsenek kiszolgáltatva a bér munkának, ezáltal optimalizálni tudják az esedékes munkákat.

A gazdaságnál eltöltött idő alatt benyomásaim pozitívak voltak, a cég működése zavartalannak mondható, a dolgozók lelkiismeretesen végzik el a feladataikat. A sikeres agrár- környezetgazdálkodás alapvető feltétele a növénytermesztéshez kapcsolódó munkák összehangolása, ehhez pedig jelen esetben minden adott. Az AKG alap pillére a kötelező monitoring adatszolgáltatás a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal felé, melynek elengedhetetlen kritériuma egy olyan „iroda” fenntartása, ahol a dolgozók a támogatás sikeres teljesítéséhez szükséges papírmunkát elvégzik. Véleményem szerint ez a sikerességük egyik oka, mivel jelen esetben nem egy ember feladata összehangolni a célprogram teljesítéséhez szükséges munkákat.

8. AKG támogatás költségeinek vizsgálata

Ötéves vetésterv

Az ötéves vetésterv az **III. számú mellékletben** található. Az integrált szántóföldi növénytermesztés programba bevitt 54 parcellának előző öt gazdálkodási évét láthatjuk. Az adott célprogramon belül a HMKÁ-n túl plusz kötelezettséget jelent a résztvevőknek, hogy minden bevont táblán egyszer el kell végezni a középmező lazítást és legalább egyszer zöldtrágya növényt kell vetni, majd beforgatni, ezáltal csökkentve a műtrágya kijuttatást. Ezen előírások teljesülését az utolsó három oszlop mutatja meg. A sárgával jelölt sorközök a talajlazítás idejét mutatják. A halványzöld cellákban szereplő növényeknél volt másodvetésű zöldtrágya növény. A vetésterven látszik, hogy jelenleg szinte az összes parcellában teljesülnek a célprogram előírások és az elmaradásokat még van lehetőség pótolni. A **8.1. ábrán** látható táblázat foglalja össze az elvetett növények arányát évenként. Jelen program esetében előírás, hogy a gazdálkodás öt évét figyelembe véve a kukorica, őszi búza, napraforgó aránya nem haladhatja meg a 60%-ot, valamint a pillangós növényeknek az összesített vetésforgóban legalább 10%-os arányt kell elérniük. Utóbbi növények közül az évelő kultúrákat (lucerna, here) az állattenyésztés miatt az AKG nélkül is termesztették, ezért plusz költségként csupán a szója az a növény, amelyet azért helyeztek el a vetésforgóban, hogy teljesítsék a célkitűzést, ezért a későbbiekben ez fog a költség oldalon jelentkezni.

8.1. ábra

	2009/2010 (ha)	2010/2011 (ha)	2011/2012 (ha)	2012/2013 (ha)	2013/2014 (ha)	2009-2014 (ha)	
Borsó	69,8	0	0	0	0	69,8	
Füves here	0	0	3,8	3,8	3,8	11,4	
Kukorica	311,01	446,4	335,53	302,77	341,71	1737,42	
Lucerna	60	60	114,2	54,2	66,19	354,59	
Napraforgó	0	0	102	101,74	112,88	316,62	
Őszi árpa	176,7	139,7	136,47	119,99	127,56	700,42	
Őszi búza	363,94	367,24	269,84	333,66	299,88	1634,56	
Repce	269,56	254	261,06	260,38	260,46	1305,46	
Rozsos bükköny	0	0	0	0	60	60	
Silókukorica	155,88	115,87	89,59	94,7	44,53	500,57	
Szója	0	25,84	94,4	100,05	69,64	289,93	
Triticalé	45,76	0	0	0	66	111,76	
Takarmány rozs	0	0	0	38,28	0	38,28	
Tavaszi zab	0	43,6	45,76	43,08	0	132,44	
ÖSSZESÍTETT ha	1452,65	1452,65	1452,65	1452,65	1452,65	7263,25	
			kukorica, őszi búza, napraforgó			3688,6	50,78%
					pillangós	785,72	10,82%

Költségek számítása

Mivel az AKG támogatás egyik célja az előírások betartásával fellépő bevételkiesés kompenzálása, ezért az alábbiakban összegyűjtöttem, milyen többlet költségek jelennek meg az intézkedéssel. Ide tartozik minden olyan anyagi vonzattal járó tevékenység, amelyet a program igénylése nélkül nem kéne véghezvinni. A vizsgált cég szemszögéből ilyen a szója termesztésének költsége (a többi pillangós növényt a tehenészet takarmányként használja), valamint az itt jelentkező bevételkiesés, ha azokon a területeken a legjövedelmezőbb növényt illesztették volna a vetésforgóba. A szóján kívül még ide soroltam a zöldtrágya termesztésének költségét, valamint az előírt két kötelező talajvizsgálatból a 2014-ben esedékest (mivel az első vizsgálat az előző program lezárásához tartozik), ezen kívül a kötelező tanfolyamot és a szaktanácsadás költségét (egy része visszaigényelhető), valamint a rendelkezések be nem tartása végett kirótt szankciókat. Mielőtt elkezdtem a kutatást, segítőimmal úgy véltük, hogy a támogatás körülbelül 50-60%-a fog haszonként jelentkezni egy ilyen típusú korszerű technológiával és releváns tapasztalattal rendelkező cégnél.

Ami a növényvédő szereket illeti, a vállalat a programon kívüli táblákon sem használ tiltólistás szereket, ezért ez nem jelenik meg a költség oldalon. Az altalajlazítás szintén azon műveletek közé tartozik, amit nem csupán a támogatás miatt végeznek el, hanem hozzátartozik a korszerű, talajkímélő eljárásaikhoz. A talajlazítás lényege, hogy az ülepedett, eketalp betegségben szenvedő rétegeket egymástól szétválasztja, ugyanis a betömörödött talajréteg meggátolja a víz alsóbb talajrétegekbe jutását, ezáltal belvíz alakulhat ki a földeken.

Szója költség kiszámítása:

A szója nagy tápanyag- és vízigényű növény, ebből adódóan önköltségi ára elég magas. Amikor a cég elmúlt öt évének gazdálkodási adatait vizsgáltam, feltűnt, hogy a szója minden évben jelentős veszteséget termelt, de az AKG program miatt be kellett illeszteni a vetésforgóba, hogy elérjék a legalább 10%-os pillangós növényi arányt. Dolgozatomban úgy számoltam ki a szóján keletkezett költségkiesést, hogy az üzleti tervben szereplő év végi záró adatokból kiválasztottam a termesztett szója mennyiségét, az anyagi ráfordítást, termésátlagot.

8.3. ábra

	terület (ha)	termés (t/ha)	mennyiség (t)	Ért. Átlagár(Ft/t)	Árbevétel (eFt)	Önköltség (eFt/ha)	Eredmény(eFt/ha)
2010/2011	25,8	1,34	34,572	92 673	3 203	204	-80
2011/2012	94,4	0,87	82,128	119 791	9 838	209	-105
2012/2013	100,05	1,09	109,0545	114 576	12 495	211	-87
2013/2014	69,64	2,9	201,956	105 000	21 205	210	-1

A **8.3. táblázat** az AKG programba bevont táblákon termesztett szója területét mutatja be. A nyitóévben még nem volt olyan terület ahol szóját termesztettek volna, ezért 2010-től jelentkezik költségként. A terület oszlop mutatja, hány hektáron folyt a növény termesztése a vizsgált időszakban, a termés az évenkénti termésátlagokat mutatja, ebből számoltam, hogy hány tonna került értékesítésre az adott értékesítési átlagáron, majd az árbevétel és az önköltség különbsége adja meg az adott évi hasznot, vagy veszteséget. Az önköltségi ár megadja a növény termesztése során felmerülő anyagi ráfordítás mértékét hektáronként. Jól látható, hogy ez a pillangós növény az idei évet leszámítva, minden gazdálkodási évben jelentős veszteséget produkált. Ezt a magas önköltségi árral lehet magyarázni, mivel a szója egy nagy hő- és vízigényű növény, az elmúlt évek forró száraz nyarai nem voltak kedvezőek termesztéséhez, valamint a terület sem igazán megfelelő számára.

Zöldtrágyázás költsége:

Zöldtrágyázás alatt a szerves trágyázásnak azt a módját értjük, amikor az erre a célra vetett növényt vegetatív állapotában teljes zöld tömegével talajba dolgozzuk annak érdekében, hogy a talaj termékenységét megőrizzük, illetve fokozzuk. A zöldtrágyák hasznosítható anyagait a gyökérzetben és a föld feletti zöldtömegben felvett tápanyagok mennyisége szolgáltatja. Tápanyagtartalmuk a virágzás idején maximális, ezért alászántásukat ehhez az időponthoz kell igazítani. A zöldtrágyázás szerepe a talaj kultúrállapotának fenntartásában, a nitrogén kijuttatás csökkentésében rejlik, valamint javítja a vetésfogóban utána következő növény esetén a tápanyag hasznosulást, megkönnyíti az utána következő talajmunkákat. Az általam vizsgált cég a zöldtrágyázást minden esetben másodvetésű növények talajba forgatásával végezte, egy kivétellel *(2011/2012-es gazdálkodási évben a 14-es táblán a fővetésű lucerna lett beforgatva)*. Az **III. számú mellékletben** található vetéstervben megtalálhatóak a gazdaság által vetett zöldtrágya növények a fővetésű növények mellett. Mivel másodvetésben történik a művelet, ezért az erre a célra használt növények a mustár, olajretek, takarmány repce, az őszi búza és a tritikálé.

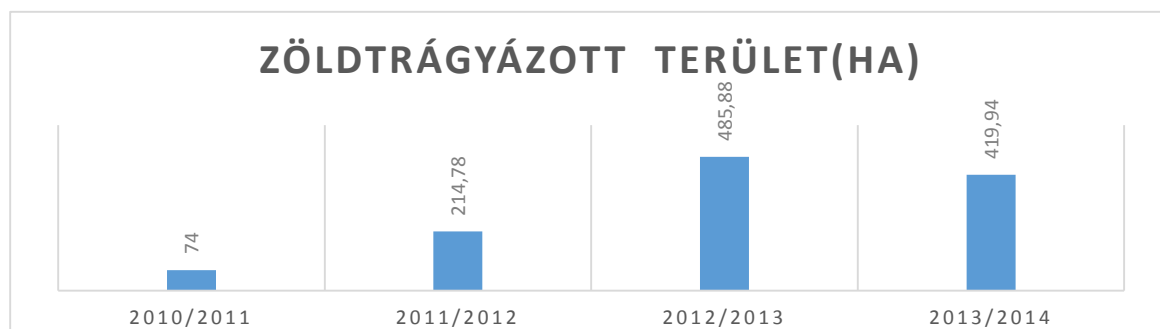
8.4. ábra

	2010/2011 (eFt)	2011/2012 (eFt)	2012/2013 (eFt)	2013/2014 (eFt)	Összesen (eFt)
Kukorica			2 429	1 515	3 944
Lucerna				686	686
Napraforgó			185	353	538
őszi árpa	1 620	1 201			2 821
Őszi búza	941	4 930	1 227	1 526	8 624
Repce			1 123	2 919	4 042
Rozs			414		414
Silókukorica		207	447		654
Tavaszi zab			557		557
Tritikálé				1 096	1 096
Összesen	2 561	6 338	6 382	8 095	23 376

A **8.4. ábrán** látható táblázatban gazdálkodási évekre lebontva látszik, hogy milyen növényeknél jelentkezett zöldtrágya költség. Ez az összeg mindig a zöldtrágyázás kedvező hatásait élvező növényhez tartozik *(vetésforgóban zöldtrágya növény után található)*. Így például a 2011-ben másodvetésként talajba forgatott zöldtrágya növény az utána következő

őszi vagy tavaszi vetésű növénynél fog költségként jelentkezni. A művelet sikeressége több tényezőtől függ. Elsősorban, hogy a vetésforgóba a beforgatás idejében rendelkezik-e elegendő zöld tömeggel ahhoz, hogy megfelelő mennyiségű tápanyag jusson vele a talajba. Ez mellett másodvetés esetén számolni kell a meleg forró nyarakkal, amikor nem biztos, hogy a növekedéshez elegendő vizet tud felvenni. A **8.5. diagrammal** összevetve láthatjuk, hogy a költségek nem csupán a terület nagyságától függenek, befolyásoló tényező még a zöldtrágya növény jellege is, a vetőmag ára kezelési költségei, ezért fordulhat elő hogy 2011/2012 és 2012/2013 évben közel ugyanannyiba került az eljárás attól függetlenül, hogy előbbi évben körülbelül feleakkora területet érintett a művelet. A programba bevont terület nagy részén már elvégezték a munkát, a hátramaradt 300 hektáron az aratás után augusztus 31-ig elvégezhetik a zöldtrágyázás műveleteit.

8.5. ábra

Egyéb költségek:

Ide tartozik minden olyan anyagi ráfordítással járó művelet, melyet az előírások betartása miatt kell elvégezni.

- Szaktanácsadás: Ahhoz, hogy a cég az ÚMVP AKG célprogramjait sikeresen tudja alkalmazni, szükségük van egy olyan szakmai tanácsadó szervezetre, mely segít kiigazodni a rendeleten és betartani a követelményeket. A szakmai tanácsadások nettó díjának 80%-a igényelhető vissza.
- Kötelező tanfolyam: A program öt éve alatt két kötelező továbbképzésen kell részt venniük a gazdálkodóknak, ahol az agrár-környezetgazdálkodáshoz kapcsolódó ismereteket kapnak. A képzés díja teljes mértékben visszaigényelhető

- Talajvizsgálat: A rendelet két kötelező bővített talajvizsgálatot ír elő. (*bővített talajvizsgálat*: a talaj pH, KA, vízben oldható sók, humusz, CaCO₃, P₂O₅, K₂O, NO₂+NO₃, Na, Mg, SO₄, Mn, Zn, Cu paraméterekre történő vizsgálata). Mivel az általam vizsgálat cég részt vett az előző agrár-környezetgazdálkodási programban, ezért az első talajvizsgálat számukra az előző program záró vizsgálata volt, így csupán az idén esedékes jelentkezik költségként.

A **8.6. ábra** foglalja össze ezen intézkedések anyagi vonzatát. Az AKG támogatás mértéke a **8.7. táblázatban** évenként lebontva látható. Ez az euró-forint árfolyam miatt, valamint az időközben AKG alól kivont táblák miatt változik minden évben. A számadatok nagyságrendjén már most látszik, hogy az elmúlt öt évet a cég jelentős haszonnal zárja és valószínűleg bizonyult a feltevés, miszerint 60% körüli hasznot tudnak elérni az agrár-környezetgazdálkodási támogatásból.

8.6. ábra

Szaktanácsadási díjak :		
év	támogatás 80% (nettóra vonatkozik Ft)	számla értéke (nettó Ft)
2010	179 000	224 000
2011	192 000	240 000
2012	216 000	270 000
2013	204 000	255 000
2014	nincs adat	nincs adat
Talajvizsgálat: nettó Ft		
2014	3 988 600	
AKG kötelező tanfolyam		
év	támogatás 100% (Ft)	számla értéke (áfa mentes Ft)
2010	20 400	20 400
2013	12 700	12 700

8.7. ábra

AKG támogatás mértéke	
	Eredmény (eFt)
2009/2010	65 856
2010/2011	74 535
2011/2012	72 516
2012/2013	69 430
2013/2014	69 430
Összesen	351 767

Extenzív gyepgazdálkodás célprogram

A program horizontális célprogramjai közül az extenzív gyepgazdálkodás célprogram egy extenzív állattartásra alapozott legelőhasználati gyakorlat megvalósulását segíti elő a füves élőhelyek megőrzése érdekében.

A vizsgált gazdaság a szántóföldi növénytermesztés mellett tejgazdasággal is rendelkezik, az integrált szántóföldi növénytermesztés célprogram mellett az extenzív

gyepgazdálkodás programba is felvételt nyert. A megközelítőleg 200 hektáros legelő területet kaszálják és saját bevallásuk szerint az Ő esetükben nem jelent plusz költséget az AKG előírásainak való megfelelés, mivel eddig is hasonló módon kezelték a legelő művelési ágba tartozó területeiket. A támogatás mértéke legeltetés és kaszálás esetén eltérő, valamint a rendelet külön kezeli a Natura 2000-es területeket. Ennek fényében a későbbiekben nem számoltam plusz költséggel e célprogram előírásai miatt.

Költségek összesítése

8.8. ábra

ÖSSZESÍTETT KÖLTSÉG						
Gazdálkodási év	2009/2010 (eFt)	2010/2011 (eFt)	2011/2012 (eFt)	2012/2013 (eFt)	2013/2014 (eFt)	2009-2014 (eFt)
AKG támogatás	65 856	74 535	72 516	69 430	69 430	351 767
Hozamkiesés		2 067	9 882	8 669	67	20 685
Zöldtrágya költség		2 562	6 338	6 386	8 098	23 384
Talajvizsgálat díja					3 988	3 988
Szaktanácsadás	224	240	270	255		989
Kötelező tanfolyam	20			12		32
Ebből visszaigényelt	199	192	216	204		811
Eredmény	65 811	69 858	56 242	54 312	57 277	303 500

A **8.8. táblázat** összefoglalja az eddigi számításokat, magában foglal minden olyan tevékenységet, mely a támogatás igénylésével a költség oldalon jelentkezik. A két legnagyobb tétel, mint várható volt a szója miatti hozamkiesés, valamint a zöldtrágya költség, de ezek is jóval alatta vannak a támogatás mértékének. Az utolsó oszlop összesíti a bevételeket, valamint a ráfordításokat. Ha a végeredményt nézzük, 351 millió forintból 303 millió forint jelen esetben eredményként jelentkezik. Ezt az arányt általánosan nem fogadhatjuk el, mivel minden résztvevő másként számol a ráfordításokkal, nagyon sok tényezőtől függ. Ilyen például az üzemméret, ami jelent esetben viszonylag nagy, a géppark állapota, a bevett gazdálkodási gyakorlat és a tapasztalat. Ebben az esetben azért ilyen kiugróan jó az adat, mivel a cég már az előző agrár-környezetgazdálkodási programban is részt vett, ezáltal kellő szakmai tapasztalattal rendelkeztek a program sikeres teljesítéséhez. Ezen kívül korszerű technológiával, nagy területen gazdálkodnak, ami elősegíti a költséghatékony termelést.

Ha ezt a 80%-ot megközelítő eredményt haszonként könyvelnénk el, akkor kijelenthetnénk, hogy az AKG támogatást a nagygazdaságok csupán nyereszkesedésre

használják. Vizsgálatom során arra lettem figyelmes, hogy sok olyan „nem számszerűsíthető” költségek is felmerülnek az AKG-be való belépéssel, amelyek a program sikeres teljesítéséhez elengedhetetlenek. Annak érdekében, hogy nagyobb rálátásom legyen erre a támogatásra, felkerestem olyan gazdaságokat is, akik ennél a cégnél jelentősen kisebb területen gazdálkodnak. Amikor bemutattam nekik számításaim meglepődve hallották, hogy lehet ilyen jó eredményeket produkálni. Számukra az egyik legnagyobb gondot a programba való felvétel után a sok papírmunka és előzetes bejelentés jelentette, amit a kifizető bizottság felé kellett teljesíteni. Míg egy nagygazdaság esetén alapvető, hogy erre a feladatra fenntartson egy irodát, ahol az alkalmazottak csak ezt a tevékenységet végzik, addig érthető módon egy kisebb 100 hektár körüli családi alapon működő gazdaság ezt nem engedheti meg magának. Ezen munkatársak fizetése és maga az iroda fenntartása is részben az AKG következménye, de ennek járulékos költségeit a támogatás arányában nem lehet megbecsülni. Emellett a másik hátrányuk a nagygazdaságokkal szemben a gépesítettség foka. Egyértelmű, hogy az általam vizsgált cég gépesítettsége nagyon magas fokú, minden talajműveléshez, növényvédelemhez kapcsolódó munkát saját eszközökkel végeznek szemben egy kisk gazdasággal, akik sok munkát nem tudnak maguknak elvégezni. A másik összetevő, ami csökkentheti ezt az előbb számolt adatot, a folyamatos fejlesztési költségek, melyek segítenek a program követelményeinek betartásban. Ide tartoznak például a mezőgazdasági gép és eszközbeszerzések, vagy a telephely fejlesztése. A fent felsorolt tényezők figyelembevételével módosítanám azon kijelentésem, hogy AKG-vel egy ekkora területen gazdálkodó cég esetén 80%-ot megközelítő eredményt lehet elérni öt év alatt. Jelen esetben ez a 300 millió forint körüli összeg azt a célt szolgálja, hogy a cég fenntartható módon működjön és a későbbiekben is gazdaságilag sikeres legyen.

9. Többlethozam repcével:

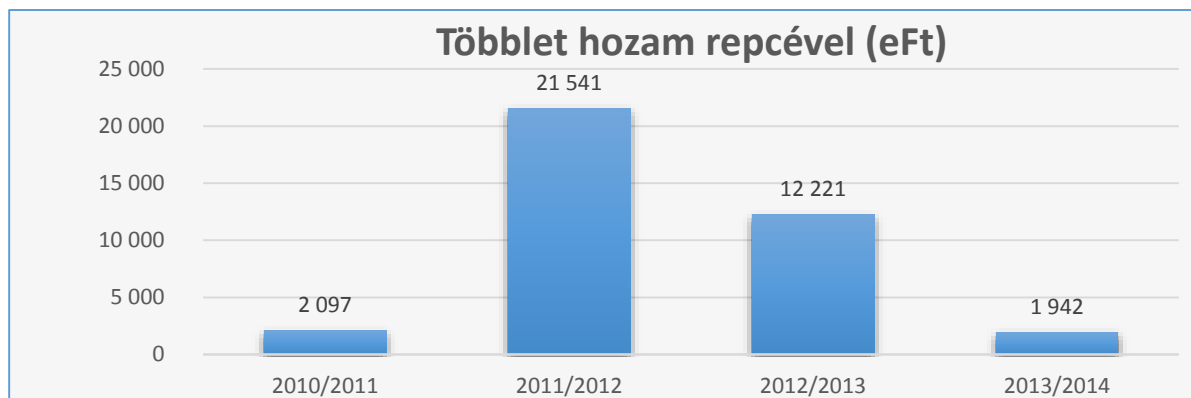
Ebben az esetben azt vizsgálom, hogy mi történt volna, ha a cég nem veszi igénybe az AKG támogatást és nem kell a terület legalább 10%-án pillangós növényt elhelyezni a vetésforgóban, csupán annyit, amennyi takarmányra szüksége van. Saját bevallásuk szerint a szója olyan növény, melyet az előírások miatt természetnek, tehát ebben az esetben megnézem mekkora bevételtől estek el az által, hogy a legjövedelmezőbb növényt (ami ebben az esetben a repce) szójával pótolták.

9.1. ábra

2010/2011	terület	termés (t/ha)	mennyiség(t)	Ért. Átlagár(Ft/t)	Árbevétel (eFt)	Önköltség (eFt/ha)	Eredmény(eFt/ha)
szója	25,8	1,34	34,572	92 673	3 203	204	-80
repce	25,8	2,06	53,148	112 795	5 994	231	1
2011/2012	terület	termés (t/ha)	mennyiség (t)	Ért. Átlagár(Ft/t)	Árbevétel (eFt)	Önköltség (eFt/ha)	Eredmény(eFt/ha)
szója	94,4	0,87	82,128	119 791	9 838	209	-105
repce	94,4	3,02	285,088	137 501	39 199	292	124
2012/2013	terület	termés (t/ha)	mennyiség (t)	Ért. Átlagár(Ft/t)	Árbevétel (eFt)	Önköltség (eFt/ha)	Eredmény(eFt/ha)
szója	100,05	1,09	109,0545	114 576	12 495	211	-87
repce	100,05	2,87	287,1435	114 899	32 992	294	36
2013/2014	terület	termés (t/ha)	mennyiség (t)	Ért. Átlagár(Ft/t)	Árbevétel (eFt)	Önköltség (eFt/ha)	Eredmény(eFt/ha)
szója	69,64	1,9	132,316	110 000	14 554	210	-1
repce	69,64	2,9	201,956	105 000	21 205	277	27

A **9.1. táblázatban** fel van tüntetve a szója termésterülete évenként, valamint az ezzel megegyező nagyságú területen termesztett repce becsült hozama. Azért a repcét választottam alternatívaként, mivel az elmúlt öt gazdálkodási évben mindig ez a növény volt a legjövedelmezőbb, valamint a vetésforgóba is beleillene, mivel a HMKÁ-ban csupán annyi a kötöttség, hogy saját maga után nem termesztethető. Jól látható, hogy míg a szója minden évben veszteséges volt, addig a becslés szerint a repce hasznot hozott volna, mivel az árbevétel meghaladta az önköltségét. Jelen esetben azt kell figyelembe vennünk, hogy amellet, hogy minden évben ráfizetés volt a szója termesztése, csupán ezért nem lenne érdemes lemondani erről a támogatásról, mivel az alternatívával nyert haszon még nem mérhető az öt év alatt kifizetett AKG csomaghoz. A nyereség itt két részből tevődik össze, a repce hozamának, valamint a szója veszteségének különbségéből, tehát öt év alatt ez az összeg 37800 eFt, mely nagyságrendekkel kisebb, mint a program által nyújtott támogatás. A termés hozamot, az értékesítési árat és az önköltséget a cég belső adataiból számoltam. A **9.2. diagram** mutatja meg, mekkora összegetől estek el évenként a szója termesztésével.

9.2. ábra

Ha összevetjük a **9.1 táblázat**ot a **9.2. diagrammal** szembevetve, hogy a többlet hozam mértéke nincs szoros kapcsolatban a bevetett területtel. A 2011/2012-es és a 2012/2013-as gazdálkodási évet összehasonlítva szembevetve, hogy közel azonos nagyságú területen az előbbi évben csaknem kétszer akkora hasznot lehetett volna elérni. Ennek magyarázata a 9.1 táblázatból kiolvasható. A szója mindkét évben közel azonos veszteséget termelt, ám a repcét 2011/2012-ben jóval nagyobb haszonnal lehetett értékesíteni, valamint magasabb volt a termésátlaga is.

Összességében kijelenthetjük, ha kizárólag a szóját helyettesítjük repcével a vetéstervből még közel nem lesz olyan jövedelmező a vállalkozásunk, mint az agrár-környezetgazdálkodási támogatás igénylésével. Ennek az esetben a jövedelmezőséget úgy vizsgáltam, hogy ami a **8.8 táblázatban** költségként jelentkezett, az jelen esetben a bevételi oldalra kerül, mivel nem kell betartani az AKG előírásokat, így ezek az összegek a cégnél maradnak. Az összesített eredményt a **9.3. ábra** mutatja.

9.3. ábra

ÖSSZESÍTETT KÖLTSÉG	
	2009-2014 (eFt)
Hozamkiesés	20 685
Zöldtrágya költség	23 384
Talajvizsgálat díja	3 988
Szaktanácsadás	989
Kötelező tanfolyam	32
Ebből visszaigényelt	811
Többlethozam repcével	17 116
Eredmény	65 383

10. Mennyire jövedelmező a repce?

Ebben az esetben már kissé elvonatkoztatva az AKG-től, haladva azon a vonalon, miszerint a cégnek a repce a legjövedelmezőbb növénye azt a lehetőséget vizsgáltam, amikor csupán a HMKÁ-ban leírtakhoz tartva magunkat a vetéstervbe a lehető legnagyobb mennyiségben helyezzük el a repcét. Ezt a verziót vizsgálhatjuk kétféleképpen, ha az AKG követelményeket betartjuk, valamint ha csupán a HMKÁ-hoz igazodunk. Én a második lehetőséget vizsgálok, mivel a szakdolgozatomban az AKG lehetséges alternatíváit keresem, ezért csak azokat a növényeket tartottam meg a vetéstervben, melyeket a tehenészet használ fel takarmányként, a többi esetben pedig ahol tudtam lecseréltem repcére. Az átalakított vetésterv a **IV. számú mellékletben** található. A sárgával színezett mezők jelölik azt, hol van, és hogy hol lehetne még repcét termesztani így, hogy még betartsuk a kölcsönös megfeleltetés által támasztott feltételeket. A 2008/2009-es év azért került bele ebbe a tervbe, mivel itt már figyelembe kellett venni ezeket a növényeket is előveteményként.

A vetésterv ilyen módú átalakításának előnye, hogy jelentősen növekedne a cég bevétele, ami majd az alábbi táblázatban is jól látható. A nagyüzemi repcetermesztés ezen a vidéken rendkívül kifizetődő, de vajon lehet-e akkora haszonra szert tenni, mint az AKG támogatással? Ha igen, akkor is kétséges lenne ennek a verzióknak a sikeressége több szempontból is. Először is, ha ennyire monokultúras a termesztés, akkor egy olyan évben, ami nem kedvez a repcének nagy veszteséget könyvelhetnének el, szemben az alap esetben vizsgált agrár-környezetgazdálkodási támogatással, amikor ilyen esetben is megkapnák a juttatásaikat. Másrészt a támogatás célja a változatos növényösszetétellel való gazdálkodás, ami kevésbé meríti ki a talajt, mint a monokultúra, ezáltal a környezetnek is kedvezőbb. A **10.1. táblázaton** évenkénti lebontásban látható, hogy a vetéstervben repcére cserélt növények mennyi hasznot hoztak, valamint milyen eredményt lehetett volna produkálni a repce előtérbe helyezésével, a legalsó sor pedig a különbséget mutatja meg. Öt év gazdálkodását figyelembe véve, az adott körülmények között, ha a repce termőterületét a maximálisra növeljük megközelítőleg 118 millió forint többletbevételt érhetett volna el a cég. Mint feljebb említettem, ez csak az adott évekre igaz, mivel ilyen nagy arányt engedni egy növénynek a vetéstervben magában hordozza azt a veszélyt, hogy egy nem kedvező évben óriási veszteségeket könyvelhetnek el

10.1. ábra

	2009/2010(eFt)	2010/2011(eFt)	2011/2012(eFt)	2012/2013(eFt)	2013/2014(eFt)	2009-2014(eFt)
Őszi búza	121					121
Őszi árpa	-1 313		2 553	165	39	1 444
Kukorica	-5 514	-338	-22 500	-806	349	-28 809
Napraforgó			10 620	1 287	2 452	14 359
Tritikálé	-882				-3 351	-4 233
Szója		-2 067	-9 882	-8 669	-67	-20 685
Hozam Repcével	7 306	84	51 317	8 781	12 723	80 211
Különbözet	14 894	2 489	70 526	16 804	13 301	118 014

A táblázatból kiolvasható, hogy a repce mellett a legnagyobb hasznot hozó növény a napraforgó, valamint a szója mellett a legveszteségesebb a kukorica. Annak érdekében, hogy megtudjuk, hogy az adott évben hány hektárt tudunk még pluszban repcével bevetni a **IV. számú mellékletben** található vetéstervben kell összeadni a sárgával színezett táblák nagyságát.

Ahogy az előző verzióban is számoltam, a különbség mértékéhez szintén hozzáadódik a **8.8. táblázatban** található költségek, mivel ebben az esetben nem kell velük számolni, tehát a bevételi oldalon fognak jelentkezni. A **10.2. táblázat** foglalja össze ezt a fejezetet. A hozamkiesés jelen esetben a repcére cserélt növények összesített vesztesége, amelyhez hozzáadódnak az AKG vállalásokkal fellépő költségek. Ebben az esetben a vizsgált cég az elmúlt öt évben 145 millió forint bevételt tudott volna elkönyvelni, szemben az AKG-vel elérhető 300 millió forint körüli összegnek, tehát amellet, hogy ezzel erősen monokultúrás lenne a termesztés, még anyagilag sem lenne annyira jövedelmező. Kijelenthetjük, hogy mind ökológiai, mind gazdasági szempontból sikeresebbnek tekinthető ennél az esetnél az AKG támogatás.

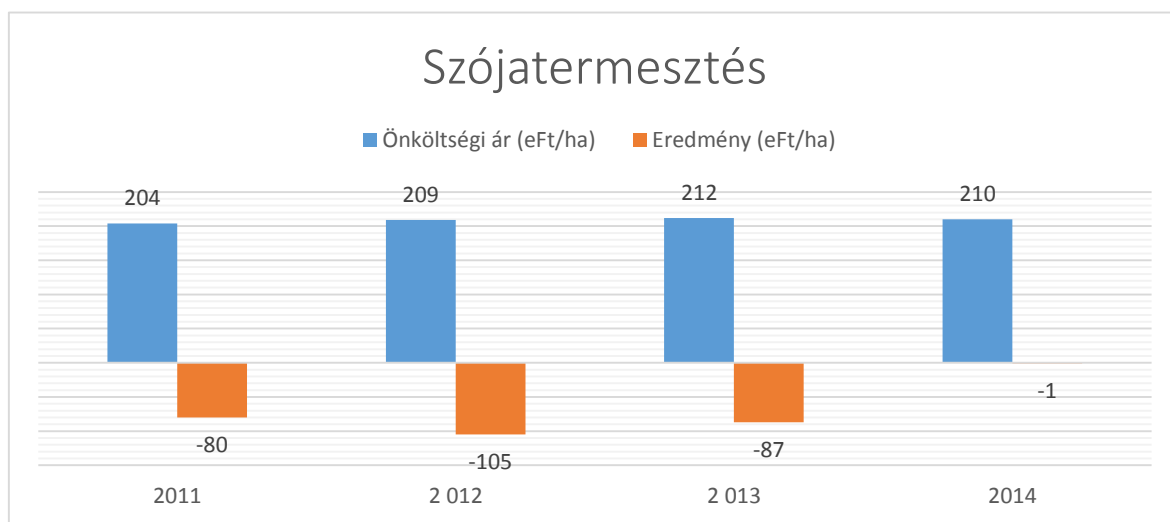
10.2. ábra

ÖSSZESÍTETT KÖLTSÉG	
	2009-2014 (eFt)
Hozamkiesés	37 803
Zöldtrágya költség	23 384
Talajvizsgálat díja	3 988
Szaktanácsadás	989
Kötelező tanfolyam	32
Ebből visszaigényelt	811
Többlethozam repcével	80 211
Eredmény	145 596

11. Szójatermesztés nehézségei

Az eddigi számításaimból kiderült, hogy a cég esetében az AKG előírások közül a pillangós növények vetéstervbe illesztése, ezen belül a szója termesztése az, ami nehézségekbe ütközik. Ennek a problémának számos oka lehet. A szójabab termesztésének a cégnél csakúgy, mint Magyarország esetében nincsenek nagy hagyományai. A vetéstervben látható, hogy 2011-ben kezdték el a termesztését. A **11.1. ábrán** az elmúlt négy év önköltségi árait és az értékesítés után elért eredményeket hasonlítottam össze. Itt is jól látható, hogy a növény minden évben jelentős veszteséget termelt a gazdaságnak, viszont arányaiban nézve elenyésző ez a kiesés az elnyert támogatáshoz képest. A **9.1. táblázatban** láthatóak az elmúlt évek termésmennyiségei. Az alacsony bevétel egyik fő oka az lehet, hogy az eddigi évek során még a 2t/ha-os átlagot sem tudták elérni a növényvel.

11.1. ábra

A **VI. számú mellékletben** olvasható egy interjú a Baki Agrocentrum Kft. munkatársával, akik Zala megyében élen jártak a szójatermesztés meghonosításában. A cikkből kiderül, hogy Zala megye területe alkalmas a növény termesztésére és jó években nem ritka a 2,5-3,5 t/ha-os termésátlag sem. Ezzel szemben elég szerénynek tűnik a cég által produkált 1t körüli mennyiség hektáronként. Az önköltségi ár pedig közel a duplája az interjú alanya által jósoltnak. Az általam vizsgált gazdaságban még nem sikerült tökéletesíteni a növény termesztésének körülményeit, de a folyamatos fejlesztéseknek és továbbképzéseknek a közeljövőben meg lehet az eredménye.

12. Összehasonlítás

12.1. ábra

A **12.1. diagram** az eddig vizsgált három lehetőség eredményeit hasonlítja össze. Ha csupán a számokat vesszük figyelembe, még úgy is messze az AKG támogatás a legeredményesebb. Persze ez az összevetés jelentősen leegyszerűsíti az eddigi számításokat, ám a dolgozatom elején feltett kérdésre, miszerint mennyire jövedelmező az AKG támogatás, mégis választ ad.

A három lehetőség összehasonlítása:

- **AKG támogatás esetén:** Környezetkímélő módon, előre megtervezett vetéstervvel, valamint tápanyag-gazdálkodási tervvel zajlik a termelés. A felmerülő plusz költségek és a bevételkiesés kompenzálása érdekében a kifizető ügynökség nyújt évente terület alapú, vissza nem térítendő támogatást. A **12.1. ábrán** látható 303 millió forint az az összeg, melyet a cég bevételként könyvel el az elmúlt öt évre vonatkoztatva. Kijelenthetjük, hogy sikeresnek tekinthető a program, mivel ilyen technológiával, ekkora területen nagy környezetgazdálkodási tapasztalattal kiugróan jó eredményt tudtak elérni.

- **AKG és szója nélkül:** A második lehetőség esetén azt vizsgáltam, hogy mekkora lett volna a bevétel öt év alatt, ha a cég nem veszi igénybe az AKG-t és csupán a kölcsönös megfeleltetés szabályait tartja be. Itt a számítás menete az volt, hogy a szója termesztési költségéhez hozzáadtam a többi program által előírt intézkedések költségeit, valamint kiszámoltam, mennyi hasznot hozott volna a szója termőterületén a legnagyobb hasznot hozó növényük (ami a cég esetében a repce volt).
- **AKG nélkül a repce maximalizálásával:** Utolsó lehetőségként megnéztem mi lett volna, ha a cég nem lép be az AKG-be és a kölcsönös megfeleltetés szabályait betartva az elmúlt öt gazdálkodási évben maximalizálja a repce termőterületét. A **12.1. ábrán** jól látható hogy ez az erősen monokultúrás gazdasági modell sem lett volna annyira jövedelmező, mint az alapeset.

13. AKG program folytatása, új Közös Agrárpolitika

Munkám megkezdése előtt azért is esett választásom az agrár-környezetgazdálkodási kifizetésekkel kapcsolatos témára, mivel tudtam, hogy a leadási határidőre a téma aktualizálódni fog. Az Európai Unió új Közös Agrárpolitikáját késedelmesen fogadták el és ez megnehezítette a sikeres átmenetet az AKG és utódja között. Az elmúlt időszakban rengeteg egymásnak ellentmondó hír látott napvilágot az AKG folytatásáról. Először arról lehetett hallani, hogy a 2015-ös év a gazdáknak egy átmeneti időszak lesz, amíg teljes egészében kidolgozzák a következő programot. Majd számos helyen megjelent, hogy a programot utód nélkül megszüntetik. A jelen állás szerint az „új” AKG támogatás 2016 január 1.-én indul és a 2015-ös év átmeneti év lesz a gazdálkodók számára.

Jelenleg az új EMVA rendelet (az Európai Parlament és a Tanács 1305/2013/EU Rendelete) szerinti prioritásokhoz kötődő intézkedések kidolgozása zajlik. A 2014 utáni időszakot tekintve kiemelt szakmai célkitűzés az eddigi eredmények megőrzése, javítása, valamint az önkéntes vállalatok rendszerének további közelítése a célterületek természeti, környezeti adottságaihoz. Ha megvizsgáljuk a Nemzeti Vidékfejlesztési Terv, valamint az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program terület-alapú intézkedéseit megállapíthatjuk, hogy miközben maguk az intézkedések alapvetően környezet- és természetvédelmi célokat igyekeztek szolgálni, addig ez a célkitűzést csak részben sikerült teljesíteni. A jogcímek kedvezményezettjei, „egyfajta top-up” támogatásként használták azokat. Lehetőség mutatkozik továbbá az intézkedések területi/környezeti megfontolások alapján történő hatékonyabb differenciálására, valamint az egymás mellett felvehető kifizetések jobb összehangolása is. Az következő agrár-környezetgazdálkodási támogatás fő jellemzője, hogy nem a jelenlegi célprogram struktúra alapján épül majd fel, hanem a vállalható kötelezettségeket előírás alapon határozza meg. Így minden gazdálkodó (szaktanácsadói segítséggel, illetve a technikai feltételek rendelkezésre állása esetén önállóan) az általa használt területek adottságai alapján egyénre szabott célprogramokat állíthatna össze, amelyek az adott tájhoz történő jobb igazodást tennének lehetővé.

Ha ez az elképzelés valósul meg, akkor a program résztvevői a bevonni kívánt területekre művelési áganként meghatározott számú előírás kombinációt választhat, tulajdonképpen személyre szabott célprogramok lennének. A támogatási összegeket előírásonként kellene számítani, ami azt jelentené, hogy a mostani rendszertől eltérően, ha valaki több előírást tart be több pénzhez juthatna. Véleményem szerint ez a kisgazdaságok számára pozitív változás, mivel képességeikhez és gazdaságuk adottságaihoz alakíthatnának ki egy személyre szabott gazdálkodási tervet a támogatási időszakra. Ez megoldást jelentene azokra a problémákra, melyeket fentebb már említettem a nagygazdaságok helyzeti előnyéről az AKG esetében.

13. Összegzés, AKG kritikája

Az eddigiekben azt vizsgáltam, mennyire volt kifizetődő az elmúlt öt év azoknak akik, felvételt nyertek az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program Agrár-környezetgazdálkodási programjába. Két megközelítés alapján folytattam a kutatást: ökológiai és ökonómiai szempontok figyelembevételével. Az ökológiai nézőpontban azt helyeztem előtérbe, hogy az intézkedés milyen kedvező hatást vált ki a környezetre, mennyivel jobb, mint a nagyüzemi monokultúras gazdálkodás.

Ökonómiai, azaz gazdasági szempontból a legfontosabb, hogy mennyire kifizetődő egy ilyen nagy területen, korszerű technológiával gazdálkodó cégnél ezeket a plusz kötelezettségeket vállalni és érvényesül-e a támogatás kompenzációs célkitűzése, valamint haszonnal lehet e zárni az öt éves programot. Utóbbi vizsgálat a **12. fejezetben** található. Ebben az esetben az AKG program segítségével a cég gazdaságilag is sikeres öt éven van túl. A kompenzációs támogatás elérte célját, a gazdaság ennek segítségével teljesíteni tudta a fenntartható földhasználat és a környezetkímélő gazdálkodás előírásait.

Az AKG környezetre gyakorolt hatása mindenképp pozitív. Az intenzív szántóföldi növénytermesztés célprogram elsődleges célkitűzései a talajzsaroló növények háttérbe szorítása, a negatív tápanyagmérleg helyreállítása, valamint a talajkímélő gazdálkodás öt év távlatából sikeresnek mondható. Azáltal, hogy a kukorica, őszi búza, napraforgó arányát a vetéstervben 60%-ban maximalizálták, valamint a pillangós növényeket legalább 10%-ban kell termeszteni, elérték azt, hogy a résztvevők változatos növényösszetétellel, átgondolt vetéstervvel gazdálkodtak. Az általam vizsgált cég esetében a 60 % csupán 51%-ra mérséklődött, valamint a 10%-os pillangós részarányt is sikerült teljesíteni. Az intenzív szántóföldi növénytermesztés program vetéstervre vonatkozó előírásai kiegészítve a kölcsönös megfeleltetés által támasztott követelményekkel sokszínű, szakmailag átgondolt, előveteményre figyelő vetésterveket eredményezett. A növényvédő szerekre vonatkozó előírás ennél a cégnél azért nem jelentett megkötést, mivel ők a nem AKG-s területeiken is az engedélyezett szereket használják, ebben az esetben a zöldtrágyázás volt az, ami náluk költségként jelentkezett. Ám ennek a hozadéka, hogy a beforgatással jelentősen csökkenthető a kijuttatott műtrágya, mivel ezek a zöldtrágya növények a talajba jelentős mennyiségű nitrogént juttatnak, melyek még a beforgatás után két évvel is felvehetőek a termesztett növények számára. A talajkímélő gazdálkodás a középmező altalajlazítás

bevezetésével valósult meg, ami a vállalat esetében bevett talajművelő eljárás lett a kötelezettségvállalással nem érintett területeken is, mivel így sokkal jobb termésátlagokat tudtak elérni.

Összegezve az eddig leírtakat, az Új Magyarország Vidékfejlesztési Terv agrár-környezetgazdálkodással kapcsolatos intézkedési a vizsgált cég esetében elérték céljukat. Ám, ha az egész program sikerességét vizsgáljuk, akkor megállapíthatjuk, hogy a nagygazdaságok számára sokkal könnyebben teljesíthetők az előírások. Remélhetőleg a jövőben egy, a jelenleginél rugalmasabb feltételekkel igénybe vehető AKG programcsomag hozza meg a kisgazdaságok számára az előrelépés lehetőségét a fenntartható mezőgazdaság útján. Mint már fentebb is említettem, a gazdaság már az előző AKG programban is részt vett és miután ezt az ötéves ciklust is sikeresnek könyvelte el, nagy valószínűséggel a következőre is pályázni fog.

Irodalomjegyzék

- Antal J. 2009. Növénytermesztők zsebkönyve. Budapest. Mezőgazda kiadó Kft.
- Környezetkímélő gazdálkodás (Tájékoztató az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program Agrár-környezetgazdálkodási támogatásáról). Felelős Kiadó: Dr. Forgács Barnabás, az ÚMVP IH vezetője.
- 61/2009. (V. 14.) FVM rendelet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból nyújtott agrár-környezetgazdálkodási támogatások igénybevételének részletes feltételeiről
- 1698/2005/EK rendelet (2005. szeptember 20.) az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból (EMVA) nyújtandó vidékfejlesztési támogatásról 15., 36. (a) (iv) és 39. cikk
- 1974/2006/EK RENDELET (2006. december 15.) az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból (EMVA) nyújtandó vidékfejlesztési támogatásról szóló 1698/2005/EK tanácsi rendelet részletes alkalmazási szabályainak megállapításáról 27. cikke és II. mellékletének 5.3.2.1.4. pontja
- http://www.umvp.eu/files/umvp_program_teljes.pdf
- 73/2009/EK RENDELET (2009. január 19.) a közös agrárpolitika keretébe tartozó, mezőgazdasági termelők részére meghatározott közvetlen támogatási rendszerek közös szabályainak megállapításáról és a mezőgazdasági termelők részére meghatározott egyes támogatási rendszerek létrehozásáról, az 1290/2005/EK, a 247/2006/EK és a 378/2007/EK rendelet módosításáról, valamint az 1782/2003/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről.
- Hungarikum Konzorcium AZ ÚJ MAGYARORSZÁG VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM (2007-2013) FÉLIDEI (MID-TERM) ÉRTÉKELÉSE
- <http://www.kormany.hu/hu/miniszterelnokseg/hirek/atmeneti-finanszirozas-bevezetesere-keszul-a-kormany>

Mellékletek

I. számú melléklet

3. Célprogramonkénti támogatási összegek

Cél-program csoport	Támogatási rendszer	Cél-program azonosító	Célprogram megnevezése	Támogatás mértéke euró/ha-nak megfelelő forintösszeg		
Szántóföldi gazdálkodás	horizontális	AA	Integrált szántóföldi növénytermesztés	Egyéb szántóföldi növény		155
				Egyéb szántóföldi növény - ritka növény		220
				Szántóföldi zöldség		171
				Szántóföldi zöldség - ritka növény		231
		AB	Tanyás gazdálkodás célprogram	Egyéb szántóföldi növény		184
				Egyéb szántóföldi növény - ritka növény		258
				Szántóföldi zöldség		196
				Szántóföldi zöldség - ritka növény		261
		AC	Ökológiai szántóföldi növénytermesztés	Átállás alatti	Egyéb szántóföldi növény	212
					Egyéb szántóföldi növény - ritka növény	301
					Szántóföldi zöldség	359
					Szántóföldi zöldség - ritka növény	485
				Átállt	Egyéb szántóföldi növény	161
					Egyéb szántóföldi növény - ritka növény	217
					Szántóföldi zöldség	203
					Szántóföldi zöldség - ritka növény	274
	zonális	AD	Természetvédelmi célprogramok			
		AD-1a	Túzok élőhelyfejlesztési előírásokkal	évelő szálas pillangós takarmánynövény termesztése		310
		AD-1b		vegyes szántóföldi növénytermesztés		303
		AD-2	Vadlúd- és daruvédelmi előírásokkal			173
		AD-3	Madár és apróvad élőhelyfejlesztési előírásokkal			220
		AD-4a	Kék vércse élőhelyfejlesztési előírásokkal	évelő szálas pillangós takarmánynövény termesztése		267
		AD-4b		vegyes szántóföldi növénytermesztés		233
		AE	Erózió elleni célprogramok			
		AE-1	Vízérózió elleni			211
		AE-2	Szélerózió elleni			213

Cél-program csoport	Támogatási rendszer	Cél-program azonosító	Célprogram megnevezése	Támogatás mértéke euró/ha-nak megfelelő forintösszeg			
Gyepgazdálkodás	horizontális	BA	Extenzív gyepgazdálkodás	Nem Natura 2000 területen	Legeltetés	108	
					Kaszálás	71	
				Natura 2000 területen	Legeltetés	77	
					Kaszálás	40	
		BB	Ökológiai gyepgazdálkodás	Nem Natura 2000 területen	Legeltetés	116	
					Kaszálás	79	
				Natura 2000 területen	Legeltetés	85	
					Kaszálás	48	
	zonális	BC	Gyepgazdálkodási természetvédelmi célú zonális célprogramok				
		BC-1	Túzok élőhelyfejlesztési előírásokkal	Nem Natura 2000 területen	Legeltetés	155	
					Kaszálás	116	
				Natura 2000 területen	Legeltetés	117	
					Kaszálás	78	
		BC-2	Élőhelyfejlesztési előírásokkal	Nem Natura 2000 területen	Legeltetés	139	
					Kaszálás	116	
				Natura 2000 területen	Legeltetés	101	
					Kaszálás	78	
		BD	Szántóterületek gyepgazdálkodássá alakításának célprogramjai				
		BD-1	Környezetvédelmi célú gyeptelepítés	1. gazdálkodási évben		238	
				2. gazdálkodási évtől	Nem Natura 2000 területen	279	
					Natura 2000 területen	241	
		BD-2	Természetvédelmi célú gyeptelepítés	1. gazdálkodási évben		238	
				2. gazdálkodási évtől	Nem Natura 2000 területen	305	
					Natura 2000 területen	263	

II. melléklet 73/2009 EK rendelet alapján

II. MELLÉKLET

A 4. és az 5. cikkben említett, jogszabályban foglalt gazdálkodási követelmények

A. pont		
Környezetvédelem		
1.	A Tanács 1979. április 2-i 79/409/EGK irányelve a vadon élő madarak védelméről (HL L 103., 1979.4.25., 1. o.)	A 3. cikk (1) bekezdése, a 3. cikk (2) bekezdésének b) pontja, a 4. cikk (1), (2), (4) bekezdése, (5) bekezdésének a), b) és d) pontja
2.	A Tanács 1979. december 17-i 80/68/EGK irányelve a felszín alatti vizek egyes veszélyes anyagok okozta szennyezés elleni védelméről (HL L 20., 1980.1.26., 43. o.)	4. és 5. cikk
3.	A Tanács 1986. június 12-i 86/278/EGK irányelve a szennyvíziszap mezőgazdasági felhasználása során a környezet és különösen a talaj védelméről (HL L 181., 1986.7.4., 6. o.)	3. cikk
4.	A Tanács 1991. december 12-i 91/676/EGK irányelve a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről (HL L 375., 1991.12.31., 1. o.)	4. és 5. cikk
5.	A Tanács 1992. május 21-i 92/43/EGK irányelve a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről (HL L 206., 1992.7.22., 7. o.)	A 6. cikk és a 13. cikk (1) bekezdésének a) pontja
Köz- és állategészségügy		
Állatok azonosítása és nyilvántartása		
6.	A Tanács 2008. július 15-i 2008/71/EK irányelve a sertések azonosításáról és nyilvántartásáról (HL L 213., 2005.8.8., 31. o.)	3., 4. és 5. cikk
7.	Az Európai Parlament és a Tanács 2000. július 17-i 1760/2000/EK rendelete a szarvasmarhafélék azonosítási és nyilvántartási rendszerének létrehozásáról, továbbá a marhahús és marhahústermékek címkézéséről, valamint a 820/97/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 204., 2000.8.11., 1. o.)	4. és 7. cikk
8.	A Tanács 2003. december 17-i 21/2004/EK rendelete a juh- és kecskefélék azonosítási és nyilvántartási rendszerének létrehozásáról (HL L 5., 2004.1.9., 8. o.)	3., 4. és 5. cikk
B. pont		
Közegészségügy, állat- és növényegészségügy		
9.	A Tanács 1991. július 15-i 91/414/EGK irányelve a növényvédő szerek forgalomba hozataláról (HL L 230., 1991.8.19., 1. o.)	3. cikk
10.	A Tanács 1996. április 29-i 96/22/EK irányelve az egyes hormon- vagy tireosztatisz hatású anyagoknak és a β-agonistáknak az állattenyésztésben történő felhasználására vonatkozó tilalomról (HL L 125., 1996.5.23., 3. o.)	3. cikk a), b), d) és e) pont, 4., 5. és 7. cikk
11.	Az Európai Parlament és a Tanács 2002. január 28-i 178/2002/EK rendelete az élelmiszer-jog általános elveiről és követelményeiről, az Európai Élelmiszer-biztonsági Hatóság létrehozásáról és az élelmiszer-biztonságra vonatkozó eljárások megállapításáról (HL L 31., 2002.2.1., 1. o.)	A 14., 15. cikk, a 17. cikk (1) bekezdése f), 18., 19. és 20. cikk
12.	Az Európai Parlament és a Tanács 2001. május 22-i 999/2001/EK rendelete egyes fertőző szivacsos agyvelőbántalmak megelőzésére, az ellenük való védekezésre és a felszámolásukra vonatkozó szabályok megállapításáról (HL L 147., 2001.5.31., 1. o.)	7., 11., 12., 13. és 15. cikk

Megbetegedések bejelentése

13.	A Tanács 1985. november 18-i 85/511/EGK irányelve a ragadós szájszáj- és körömfájás elleni védekezésre irányuló közösségi intézkedések bevezetéséről (HL L 315., 1985.11.26., 11. o.)	3. cikk
14.	A Tanács 1992. december 17-i 92/119/EGK irányelve az egyes állatbetegségek elleni védekezésre irányuló általános közösségi intézkedések, valamint a sertések hólyagos betegségére vonatkozó külön intézkedések bevezetéséről (HL L 62., 1993.3.15., 69. o.)	3. cikk
15.	A Tanács 2000. november 20-i 2000/75/EK irányelve a kéknyelv betegség elleni védekezésre és felszámolására vonatkozó külön rendelkezések megállapításáról (HL L 327., 2000.12.22., 74. o.)	3. cikk

C. pont

Állatjólét

16.	A Tanács 1991. november 19-i 91/629/EGK irányelve a borjak védelmére vonatkozó minimumkövetelmények megállapításáról (HL L 340., 1991.12.11., 28. o.)	És 4. cikk
17.	A Tanács 1991. november 19-i 91/630/EGK irányelve a sertések védelmére vonatkozó minimumkövetelmények megállapításáról (HL L 340., 1991.12.11., 33. o.)	3. cikk és a 4. cikk (1) bekezdése
18.	A Tanács 1998. július 20-i 98/58/EK irányelve a tenyésztés céljából tartott állatok védelméről (HL L 221., 1998.8.8., 23. o.)	4. cikk

(¹) Különösen az alábbiakkal végrehajtva:

- 2377/90/EK rendelet: 2., 4. és 5. cikk,
- 852/2004/EK rendelet: 4. cikk (1) bekezdés, valamint I. melléklet A. rész (II 4 (g, h, j), 5 (f, h), 6; III 8 (a, b, d, e), 9 (a, c)),
- 853/2004/EK rendelet: 3. cikk (1) bekezdés és III. melléklet IX. szakasz 1. fejezet (I-1 b, c, d, e; I-2 a (i, ii, iii), b (i, ii), c; I-3; I-4; I-5; II-A 1, 2, 3, 4; II-B 1(a, d), 2, 4 (a, b)), III. melléklet X. szakasz 1. fejezet (1),
- 183/2005/EK rendelet: 5. cikk (1) bekezdés és I. melléklet A. rész (I-4 e, g; II-2 a, b, e), 5. cikk (5) bekezdés és III. melléklet (1, 2), 5. cikk (6) bekezdés, és
- 396/2005/EK rendelet: 18. cikk.

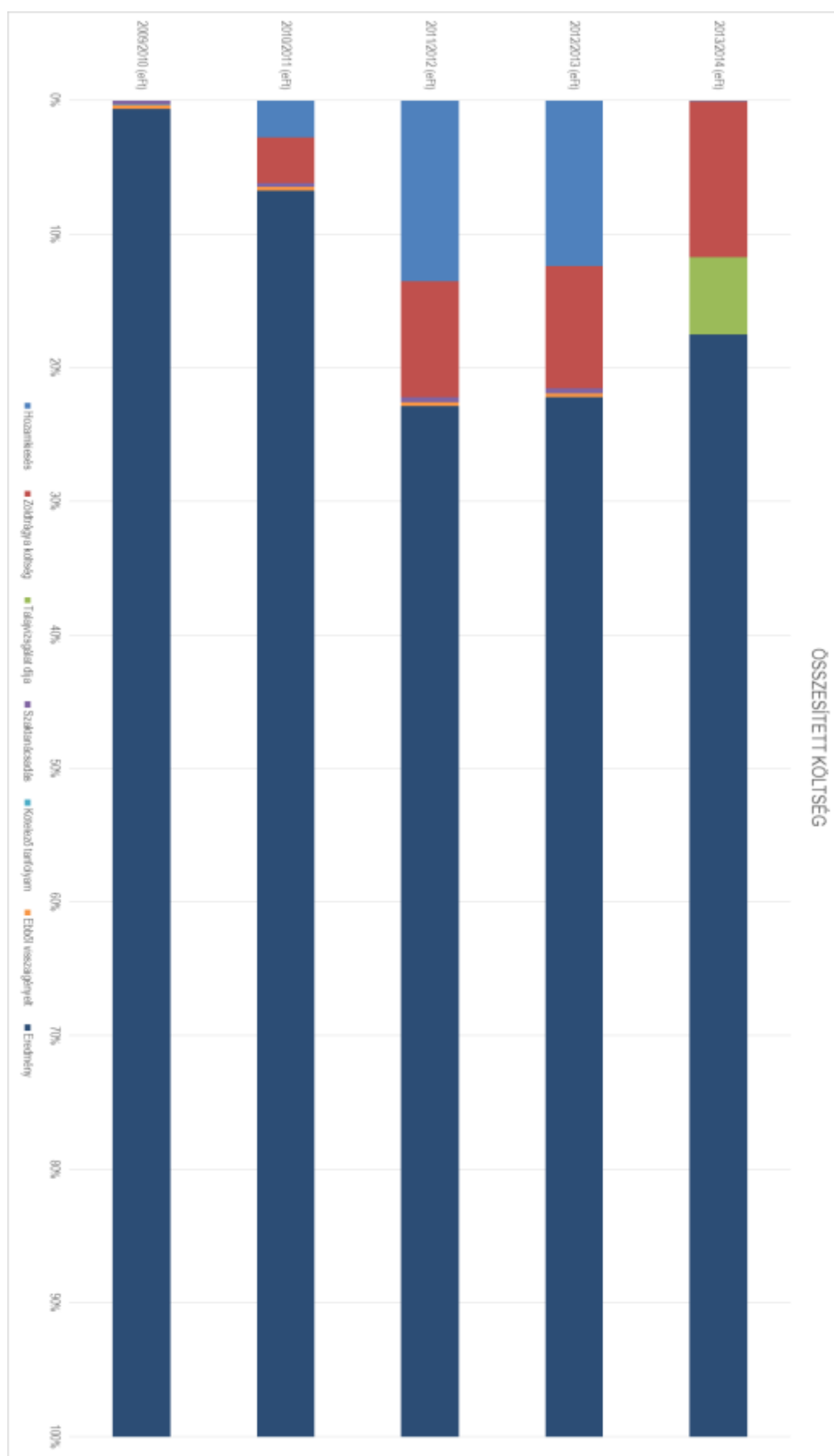
III. számú melléklet: Ötéves vetésterv

Tábla száma	Táblák területe /ha/	Növény/Fővetési 2013/2014	Elővetemény 2012/2013	Elővetemény 2011/2012	Elővetemény 2010/2011	Elővetemény 2009/2010	Altalaj	Zt MV	Zt BEF
1	26,00	KUKORICA	ŐSZI BÚZA	REPCE / zt MUSTÁR	ZAB	KUKORICA	x	x	x
2	17,60	REPCE	ŐSZI BÚZA	REPCE / zt MUSTÁR	ZAB	KUKORICA	x	x	x
3	11,40	ŐSZI BÚZA	REPCE	ŐSZI BÚZA / zt MUSTÁR	SZÓJA	KUKORICA	x	x	x
4	13,52	NAPRAFORGÓ	TAVASZI ZAB	REPCE / zt MUSTÁR	ŐSZI BÚZA	KUKORICA	x	x	x
5	29,56	NAPRAFORGÓ	TAVASZI ZAB	REPCE / zt MUSTÁR	ŐSZI BÚZA	KUKORICA	x	x	x
6	23,91	KUKORICA	KUKORICA	ŐSZI BÚZA / zt REPCE	REPCE	ŐSZI BÚZA	x	x	x
7	31,94	LUCERNA	LUCERNA	LUCERNA	ŐSZI BÚZA	ŐSZI ÁRPA	x		
8	22,26	LUCERNA	LUCERNA	LUCERNA	ŐSZI BÚZA	ŐSZI ÁRPA / 22,26 másodv.SILÓ	x		
9	26,86	REPCE	ŐSZI BÚZA	REPCE / zt MUSTÁR	ŐSZI BÚZA	KUKORICA	x	x	x
10	26,64	SZÓJA	KUKORICA	REPCE / zt MUSTÁR	ŐSZI BÚZA	KUKORICA	x	x	x
11	36,00	REPCE	ŐSZI ÁRPA	NAPRAFORGÓ	KUKORICA	ŐSZI BÚZA	x		
12	9,00	KUKORICA	REPCE	ŐSZI BÚZA / zt MUSTÁR	SILÓKUKORICA	ŐSZI BÚZA	x	x	x
13	9,60	KUKORICA	REPCE	ŐSZI BÚZA / zt MUSTÁR	SILÓKUKORICA	ŐSZI BÚZA	x	x	x
14	60,00	ROZSOS BÜKKÖNY	SILÓKUKORICA	főv.LUCERNA-Ztnek / másodv.SILÓvSZEMES	LUCERNA	LUCERNA	x	x	x
15	58,28	ŐSZI ÁRPA	NAPRAFORGÓ	KUKORICA	ŐSZI BÚZA / zt REPCE	REPCE	x	x	x
16	37,00	REPCE	ŐSZI BÚZA/zt mustár	KUKORICA	KUKORICA	ŐSZI BÚZA	x	x	x
17	43,00	KUKORICA	KUKORICA	ŐSZI ÁRPA / zt REPCE	REPCE	ŐSZI BÚZA	x	x	x
18	28,00	ŐSZI BÚZA	NAPRAFORGÓ	KUKORICA	ŐSZI BÚZA	REPCE / zt TAK.BORSÓ	x	x	x
19	22,00	SZÓJA	KUKORICA	KUKORICA	ŐSZI ÁRPA / zt REPCE	REPCE	x	x	x
20	15,00	SZÓJA	KUKORICA	KUKORICA	ŐSZI ÁRPA/másodv.SILÓKUK	REPCE	x	x	x
21	6,00	SZÓJA	KUKORICA	KUKORICA	ŐSZI ÁRPA / zt REPCE	REPCE	x	x	x
22	15,15	KUKORICA	KUKORICA	ŐSZI BÚZA	REPCE / zt OLAJRETEK	ŐSZI ÁRPA	x	x	x
23	40,35	KUKORICA	KUKORICA	ŐSZI BÚZA	REPCE / zt OLAJRETEK	ŐSZI ÁRPA	x	x	x
24	53,45	ŐSZI BÚZA	SZÓJA	KUKORICA	KUKORICA	ŐSZI BÚZA			
25	46,60	ŐSZI BÚZA	SZÓJA	SILÓKUKORICA	REPCE	ŐSZI BÚZA	x		
26	13,40	KUKORICA	ŐSZI BÚZA/zt repce	SZÓJA	KUKORICA	ŐSZI BÚZA	x	x	x
27	6,00	SILÓKUKORICA	ŐSZI ÁRPA	SILÓKUKORICA	REPCE / zt OLAJRETEK	ŐSZI BÚZA	x	x	x
28	67,00	ŐSZI BÚZA	REPCE	ŐSZI BÚZA	REPCE / zt 46,00 ha olajretek 21,00 borsó	ŐSZI ÁRPA	x	x	x
29	46,00	REPCE	ŐSZI BÚZA	SZÓJA	ŐSZI ÁRPA	REPCE / zt TAK.BORSÓ	x	x	x
30	16,00	REPCE	ŐSZI BÚZA/ zt Triticálé	SILÓKUKORICA	ŐSZI ÁRPA / másodv.SILÓKUK	REPCE	x	x	x
31	70,72	KUKORICA	KUKORICA	REPCE / zt MUSTÁR	ŐSZI BÚZA	SILÓKUKORICA	x	x	x
32	5,39	SILÓKUKORICA	TAKARMÁNY ROZS	SILÓKUKORICA	ŐSZI BÚZA	REPCE	x		
33	3,61	SILÓKUKORICA	TAKARMÁNY ROZS	SILÓKUKORICA	ŐSZI BÚZA	REPCE	x		
34	24,86	SILÓKUKORICA	SILÓKUKORICA	REPCE / zt MUSTÁR	ŐSZI ÁRPA	SILÓKUKORICA	x	x	x
35	4,67	SILÓKUKORICA	SILÓKUKORICA	REPCE / zt MUSTÁR	ŐSZI ÁRPA	SILÓKUKORICA	x	x	x
36	15,46	KUKORICA	NAPRAFORGÓ	REPCE / zt MUSTÁR	ŐSZI BÚZA	SILÓKUKORICA	x	x	x
37	5,17	KUKORICA	SILÓKUKORICA	REPCE / zt MUSTÁR	ŐSZI ÁRPA	SILÓKUKORICA	x	x	x
38	32,96	KUKORICA	REPCE/zt mustár	TAVASZI ZAB	KUKORICA	TRITICÁLÉ	x	x	x
39	12,80	KUKORICA	REPCE/zt mustár	TAVASZI ZAB	KUKORICA	TRITICÁLÉ	x	x	x
40	46,00	REPCE	ŐSZI BÚZA/ zt mustár	KUKORICA	KUKORICA	ŐSZI BÚZA	x	x	x
41	5,45	LUCERNA	ŐSZI ÁRPA/ zt Őbúza	SILÓKUKORICA	REPCE	ŐSZI BÚZA	x	x	x
42	6,54	LUCERNA	ŐSZI ÁRPA/ zt Őbúza	SILÓKUKORICA	REPCE	ŐSZI BÚZA	x	x	x
43	40,00	ŐSZI ÁRPA	KUKORICA	ŐSZI ÁRPA / másodv.SILÓKUK	SILÓKUKORICA	REPCE	x		
44	29,28	ŐSZI ÁRPA	TAKARMÁNY ROZS	ŐSZI ÁRPA / zt REPCE	SILÓKUKORICA	REPCE	x	x	x
45	35,00	REPCE	ŐSZI BÚZA/zt Triticálé	SZÓJA	ŐSZI BÚZA	SILÓKUKORICA	x	x	x
46	5,99	KUKORICA	REPCE	ŐSZI ÁRPA / zt MUSTÁR	SILÓKUKORICA	ŐSZI BÚZA	x	x	x
47	18,20	KUKORICA	REPCE	ŐSZI ÁRPA / zt MUSTÁR	SILÓKUKORICA	ŐSZI BÚZA	x	x	x
48	3,80	FÜVESHÉRE	FÜVESHÉRE	FÜVESHÉRE	SILÓKUKORICA	ŐSZI BÚZA			
49	66,00	TRITIKÁLÉ	ŐSZI ÁRPA/zt Repce	NAPRAFORGÓ	KUKORICA	KUKORICA	x	x	x
50	26,76	ŐSZI BÚZA	REPCE/ zt olajretek	ŐSZI BÚZA	KUKORICA	KUKORICA	x	x	x
51	45,85	ŐSZI BÚZA	REPCE/ zt olajretek	ŐSZI BÚZA	KUKORICA	KUKORICA	x	x	x
52	6,38	ŐSZI BÚZA	REPCE/ zt olajretek	ŐSZI BÚZA	KUKORICA	KUKORICA	x	x	x
53	69,80	NAPRAFORGÓ	ŐSZI BÚZA/ zt Triticálé	KUKORICA	KUKORICA	BORSÓ	x	x	x
54	14,44	ŐSZI BÚZA	REPCE	ŐSZI BÚZA / zt MUSTÁR	SZÓJA	KUKORICA	x	x	x

IV. számú melléklet: Átalakított vetésterv

Tabla száma	Tablák területe /ha/	Növény/Fővetésű 2013/2014	Elővetemény 2012/2013	Elővetemény 2011/2012	Elővetemény 2010/2011	Elővetemény 2009/2010	Elővetemény 2008/2009
1	26,00	KUKORICA	ŐSZI BÚZA	REPCE / zt MUSTÁR	ZAB	KUKORICA	KUKORICA
2	17,60	REPCE	ŐSZI BÚZA	REPCE / zt MUSTÁR	ZAB	KUKORICA	KUKORICA
3	11,40	ŐSZI BÚZA	REPCE	ŐSZI BÚZA / zt MUSTÁR	SZÓJA	KUKORICA	KUKORICA
4	13,52	NAPRAFORGÓ	TAVASZI ZAB	REPCE / zt MUSTÁR	ŐSZI BÚZA	KUKORICA	KUKORICA
5	29,56	NAPRAFORGÓ	TAVASZI ZAB	REPCE / zt MUSTÁR	ŐSZI BÚZA	KUKORICA	KUKORICA
6	23,91	KUKORICA	KUKORICA	ŐSZI BÚZA / zt REPCE	REPCE	ŐSZI BÚZA	REPCE
7	31,94	LUCERNA	LUCERNA	LUCERNA	ŐSZI BÚZA	ŐSZI ÁRPA	KUKORICA
8	22,26	LUCERNA	LUCERNA	LUCERNA	ŐSZI BÚZA	ŐSZI ÁRPA / 22,26 másodv/SILÓ	KUKORICA
9	26,86	REPCE	ŐSZI BÚZA	REPCE / zt MUSTÁR	ŐSZI BÚZA	KUKORICA	KUKORICA
10	26,64	SZÓJA	KUKORICA	REPCE / zt MUSTÁR	ŐSZI BÚZA	KUKORICA	KUKORICA
11	36,00	REPCE	ŐSZI ÁRPA	NAPRAFORGÓ	KUKORICA	ŐSZI BÚZA	KUKORICA
12	9,00	KUKORICA	REPCE	ŐSZI BÚZA / zt MUSTÁR	SILÓKUKORICA	ŐSZI BÚZA	OLASZPERJE
13	9,60	KUKORICA	REPCE	ŐSZI BÚZA / zt MUSTÁR	SILÓKUKORICA	ŐSZI BÚZA	OLASZPERJE
14	60,00	ROZSOS BÜKKÖNY	SILÓKUKORICA	főv. LUCERNA-Ztnek / másodv/SILÓVSZEMES	LUCERNA	LUCERNA	LUCERNA
15	58,28	ŐSZI ÁRPA	NAPRAFORGÓ	KUKORICA	ŐSZI BÚZA / zt REPCE	REPCE	TAVASZI ÁRPA
16	37,00	REPCE	ŐSZI BÚZA/zt mustár	KUKORICA	KUKORICA	ŐSZI BÚZA	MUSTÁR
17	43,00	KUKORICA	KUKORICA	ŐSZI ÁRPA / zt REPCE	REPCE	ŐSZI BÚZA	REPCE
18	28,00	ŐSZI BÚZA	NAPRAFORGÓ	KUKORICA	ŐSZI BÚZA	REPCE / zt TAK.BORSÓ	ŐSZI BÚZA
19	22,00	SZÓJA	KUKORICA	KUKORICA	ŐSZI ÁRPA / zt REPCE	REPCE	ŐSZI ÁRPA
20	15,00	SZÓJA	KUKORICA	KUKORICA	ŐSZI ÁRPA/másodv/SILÓKUK	REPCE	ŐSZI ÁRPA
21	6,00	SZÓJA	KUKORICA	KUKORICA	ŐSZI ÁRPA / zt REPCE	REPCE	ŐSZI ÁRPA
22	15,15	KUKORICA	KUKORICA	ŐSZI BÚZA	REPCE / zt OLAJRETEK	ŐSZI ÁRPA	SILÓKUKORICA
23	40,35	KUKORICA	KUKORICA	ŐSZI BÚZA	REPCE / zt OLAJRETEK	ŐSZI ÁRPA	SILÓKUKORICA
24	53,45	ŐSZI BÚZA	SZÓJA	KUKORICA	KUKORICA	ŐSZI BÚZA	REPCE
25	46,60	ŐSZI BÚZA	SZÓJA	SILÓKUKORICA	REPCE	ŐSZI BÚZA	REPCE
26	13,40	KUKORICA	ŐSZI BÚZA/zt repce	SZÓJA	KUKORICA	ŐSZI BÚZA	REPCE
27	6,00	SILÓKUKORICA	ŐSZI ÁRPA	SILÓKUKORICA	REPCE / zt OLAJRETEK	ŐSZI BÚZA	REPCE
28	67,00	ŐSZI BÚZA	REPCE	ŐSZI BÚZA	REPCE / zt 46,00 ha olajretek 21,00 borsó	ŐSZI ÁRPA	REPCE
29	46,00	REPCE	ŐSZI BÚZA	SZÓJA	ŐSZI ÁRPA	REPCE / zt TAK.BORSÓ	TAVASZI ÁRPA
30	16,00	REPCE	ŐSZI BÚZA/ zt Tritikálé	SILÓKUKORICA	ŐSZI ÁRPA / másodv/SILÓKUK	REPCE	ŐSZI BÚZA
31	70,72	KUKORICA	KUKORICA	REPCE / zt MUSTÁR	ŐSZI BÚZA	SILÓKUKORICA	ŐSZI BÚZA
32	5,39	SILÓKUKORICA	TAKARMÁNY ROZS	SILÓKUKORICA	ŐSZI BÚZA	REPCE	ŐSZI BÚZA
33	3,61	SILÓKUKORICA	TAKARMÁNY ROZS	SILÓKUKORICA	ŐSZI BÚZA	REPCE	ŐSZI BÚZA
34	24,86	SILÓKUKORICA	SILÓKUKORICA	REPCE / zt MUSTÁR	ŐSZI ÁRPA	SILÓKUKORICA	KUKORICA
35	4,67	SILÓKUKORICA	SILÓKUKORICA	REPCE / zt MUSTÁR	ŐSZI ÁRPA	SILÓKUKORICA	KUKORICA
36	15,46	KUKORICA	NAPRAFORGÓ	REPCE / zt MUSTÁR	ŐSZI BÚZA	SILÓKUKORICA	ŐSZI ÁRPA
37	5,17	KUKORICA	SILÓKUKORICA	REPCE / zt MUSTÁR	ŐSZI ÁRPA	SILÓKUKORICA	ŐSZI ÁRPA
38	32,96	KUKORICA	REPCE/zt mustár	TAVASZI ZAB	KUKORICA	TRITIKALÉ	TAVASZI ZAB
39	12,80	KUKORICA	REPCE/zt mustár	TAVASZI ZAB	KUKORICA	TRITIKALÉ	TAVASZI ZAB
40	46,00	REPCE	ŐSZI BÚZA/ zt mustár	KUKORICA	KUKORICA	ŐSZI BÚZA	REPCE
41	5,45	LUCERNA	ŐSZI ÁRPA/ zt Óbúza	SILÓKUKORICA	REPCE	ŐSZI BÚZA	OLASZPERJE
42	6,54	LUCERNA	ŐSZI ÁRPA/ zt Óbúza	SILÓKUKORICA	REPCE	ŐSZI BÚZA	OLASZPERJE
43	40,00	ŐSZI ÁRPA	KUKORICA	ŐSZI ÁRPA / másodv/SILÓKUK	SILÓKUKORICA	REPCE	ŐSZI ÁRPA
44	29,28	ŐSZI ÁRPA	TAKARMÁNY ROZS	ŐSZI ÁRPA / zt REPCE	SILÓKUKORICA	REPCE	ŐSZI ÁRPA
45	35,00	REPCE	ŐSZI BÚZA/zt Tritikálé	SZÓJA	ŐSZI BÚZA	SILÓKUKORICA	ŐSZI BÚZA
46	5,99	KUKORICA	REPCE	ŐSZI ÁRPA / zt MUSTÁR	SILÓKUKORICA	ŐSZI BÚZA	KUKORICA
47	18,20	KUKORICA	REPCE	ŐSZI ÁRPA / zt MUSTÁR	SILÓKUKORICA	ŐSZI BÚZA	SILÓKUKORICA
48	3,80	FÜVESHÉRE	FÜVESHÉRE	FÜVESHÉRE	SILÓKUKORICA	ŐSZI BÚZA	SILÓKUKORICA
49	66,00	TRITIKALÉ	ŐSZI ÁRPA/zt Repce	NAPRAFORGÓ	KUKORICA	KUKORICA	BORSÓ
50	26,76	ŐSZI BÚZA	REPCE/ zt olajretek	ŐSZI BÚZA	KUKORICA	KUKORICA	ŐSZI BÚZA
51	45,85	ŐSZI BÚZA	REPCE/ zt olajretek	ŐSZI BÚZA	KUKORICA	KUKORICA	ŐSZI BÚZA
52	6,38	ŐSZI BÚZA	REPCE/ zt olajretek	ŐSZI BÚZA	KUKORICA	KUKORICA	ŐSZI BÚZA
53	69,80	NAPRAFORGÓ	ŐSZI BÚZA/ zt Tritikálé	KUKORICA	KUKORICA	BORSÓ	ŐSZI BÚZA
54	14,44	ŐSZI BÚZA	REPCE	ŐSZI BÚZA / zt MUSTÁR	SZÓJA	KUKORICA	KUKORICA

V. számú vetéster: Költségek összegzése

VI. számú melléklet: Interjú a Baki Agrocentrum Kft. munkatársával

Felvetette a kézenfekvő kérdést, miért is termeljünk szóját? Nincs a szója kiváltására alkalmas fehérjenövény, táplálkozási szempontból nem helyettesíthető. Az állatok igénylik a koncentrált fehérjét, melyet az állattenyésztésnek biztosítani kell.

A világon termelt fajták 70%-a GMO-s fajta, viszont ezeket az EU-ban nem lehet termelni. Az AKG-ban éppen ezért bizonyos területeken pillangóست kellene termelni, ezért lenne helye a szójának. Az termőhelyi szempontból alkalmas térségekben, – nem csak a Dél-Dunántúlon vagy az Alföldön – **Zala megyében is lehetne szóját termelni.** Kiemelt előnyei, hogy a **nitrogén visszamarad a talajban, nehezen irtható gyomokat tudunk általa gyéríteni, továbbá jótékony hatással van a vetésszerkezetre is.** A szójatermelés önköltsége átlagos körülmények között nem sokkal haladja meg a 100.000 Ft/ha-t, az árbevétele átlagos termésszintek esetén közel 250.000 Ft/ha, tehát nyereségesen termelhető. Dinamikus hazai termelésnövekedésre azonban csak a legoptimistábbak számítanak a közeljövőben, hiszen az import szója egyelőre uralja és meghatározza a fehérjepiacot. Zala megyében mégis komolyan gondolják a vetésterület felfuttatását, aminek jele, hogy csak a Baki Agrocentrum az idei évben már 400 ha integrációját vállalta fel. **Horváth Tamás** a cég növényvédelmi szaktanácsadója, területi képviselő, megkeresésünkre az alábbiakban foglalta össze, egy rövid interjú keretein belül a szójatermesztési integráció legfontosabb tapasztalatait...

A Baki Agrocentrum részéről milyen megfontolásból kezdődött el a szójatermesztés népszerűsítése Zalában?

A Baki Agrocentrum Kft. rugalmasan alkalmazkodik a piac változásaihoz, illetve a lehető legmagasabb színvonalon próbálja kielégíteni termelőinek az igényeit. Az agrárkörnyezet-gazdálkodási programok egyik alapkövetelménye a pillangós növények termesztése, ezt a bíborhere, illetve lucerna termesztése mellett leginkább a szója tudja Zala megyében biztosítani, illetve a piaci környezet is kedvez ennek a hosszú évek óta méltatlanul mellőzött fehérjenövénynek.

Milyen termőhelyi adottságok és csapadékviszonyok állnak rendelkezésre a szójatermesztéshez, és hogyan illeszkedik a fehérjenövény a növényi sorrendbe?

A szója a zalai erdőtalajokon jól termeszthető, a párás völgyeket igen kedveli, a virágzáskori – júliusi és augusztusi – csapadékos, párás periódus általában adott. Mivel rövidnappalos növény, és Zalában relatíve kevesebb a napsütéses órák száma, – mint például Baranyában – ezért csak rövid tenyészidejű, fajtásorokban tesztelt fajtákkal szabad, és érdemes dolgozni.

A dél-dunántúli termesztéstechnológiákat lehet-e alkalmazni, vagy adaptálni kellett azokat a helyi viszonyokra?

Teljes egészében nem, viszont kisebb változtatással alkalmazhatóak. Ez alatt értjük például, hogy nálunk a vetés későbbre tolódik, amely dupla-gabona vagy gabona sortávra történik. Továbbá az alapgyomirtás kihagyhatatlan, mert mechanikai sorközművelést nem végzünk. Általában a betakarítás is későbbre tolódik, és kedvezőtlen időjárás esetén érésgyorsítás elvégzése is szükségessé válhat.

Milyen fajtákkal dolgoznak Zalában, mekkora a vetésterület az idei évben, és milyen a termelői affinitás?

Cégünk, a Baki Agrocentrum Kft., már második alkalommal állított be szója fajtasort abból a célból, hogy zalai viszonyok között vizsgálhassuk és teszteljük az egyes fajták viselkedését és tulajdonságait. Fajtakínálatunkban megtalálhatók a magyar – bolyi és szegedi – mellett az osztrák Saatbau Linz és Sumi Agro vetőmagjai is, valamint folyamatosan keressük és teszteljük más előállítók kínálatát is.

A szójatermesztés neuralgikus pontja a gyommentesség biztosítása. Az országos átlagnál nagyobb csapadékmennyiség mellett ez hogyan oldható meg?

A zalai sikeres szójatermesztés szempontjából elengedhetetlen a megfelelő terület kiválasztása, illetve az elővetemény tarlóján végzett totális évelő gyomirtás elvégzése. Ha az előbbi teendőket elvégeztük, akkor a várható májusi csapadéknak köszönhetően minden adott lesz egy sikeres kelés előtti alapgyomirtás elvégzéséhez. Persze ha kevés a bemosó csapadék, akkor a kétszikű irtó készítmények nem fognak megfelelően hatni. Némely gyom, például parlagfű, az árvakelésű napraforgó ellen be kell, hogy avatkozzunk. 1db parlagfű/m² esetén már indokolt a felülkezelés. Szója esetében az engedélyezett készítmények többsége a szójára nézve kismértékű fitotoxicitást eredményez, ezért figyelembe kell vennünk, úgy a gyomnövény, mint a szója permetezés-kori fenológiai fázisát.

A növényápolási munkák milyen terheket rónak a termelőkre, ill. a gépesítésben kell-e nagyobb beruházást végezni a termesztés sikere érdekében?

A szója igényes kultúra, csak megfelelő odafigyelés és szakmai igényesség mellett termeszthető gazdaságosan. Megítélésem szerint, aki képes a repcét nyereséggel termelni, az nyugodtan vethet szóját is. A szója termesztése nem igényel külön beruházást gépi oldalról sem, csak nagyobb figyelmet követel meg!

Az AKG-ben szereplő gazdaságok mennyiben élnek a szójatermesztés lehetőségével, hiszen mint pillangós kitűnően illeszkedik a programba?

Tapasztalatunk szerint főleg a szója termesztése jellemző az AKG-ben szereplő gazdaságokban, hiszen a piaci értékesítési lehetőségei lényegesen jobbak, mint a már említett bíborhere és egyéb pillangós növényeké.

Milyen termésszint érhető el a zalai dombok között átlagos viszonyok mellett, milyen a növény termésbiztonsága?

Átlagos viszonyok között akár 2,5-3,5 tonna közötti termés is elérhető. A tavalyi termésátlagok helyenként szerényebbek voltak, ez főleg a virágzáskori hűvösebb időjárásnak volt betudható, valamint a tavalyi csapadékos őszön a szója veszteségmentes betakarítása is nehézségekbe ütközött.

Milyenek a szójatermesztés jelenlegi jövedelemviszonyai, költség-hozam összefüggései?

Átlagos termésszintek mellett a szója, jövedelmezően termelhető, hiszen árbevétele 200-250.000 forintot is elérheti hektáronként, míg átlagos hektárköltsége 100.000 forint körül mozog.

Milyen a szójabab piaca, hova lehet eladni és milyen feldolgozási lehetőségek adódnak, amelyek forgalomképessé teszik az importtal szemben?

A szójabab ára egyértelműen a nemzetközi tendenciákhoz igazodik, amelyek az utóbbi években elég hektikusan alakultak. A szójababot mind exportra mind belföldön gond nélkül értékesíteni lehet. Ahogy tapasztaljuk a belföldi takarmánykeverők részéről egyre nagyobb az érdeklődés, de természetesen nekik is versenyezni kell az export árakkal, hiszen a vételi érdeklődés Ausztria és Olaszország irányából is jelentős.

A szója-lobbi milyen szemmel nézi a hazai szójatermesztés éledezését, nincsenek-e ebből adódóan piaci nehézségek?

Tudomásunk szerint egyelőre nincsenek jelentős konfliktusok, így piaci nehézségeket sem tapasztaltunk!

Ön, mint a Baki Agrocentrum szaktanácsadója és egyben termelő is mennyire elégedett a szójatermesztés idei kilátásaival, ill. a termésszint várható alakulásával?

A szója életében ez évben volt egy másfél hónapos csapadék nélküli periódus, majd a virágzás közepénél megjöttek az esők, így szerintem az állományokat elnézve várhatóan nem fogunk rosszabb termésátlagokkal zárni a tavalyi évhez képest. De még sokat alszik kint a szója...